

Türkiye Siyasetinde Aktif Görev Yapan Kadınların 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününde Dijital Ortamdaki Cinsiyetçi Söylemleri

Melis Karadağ

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne İletişim ve
Medya Çalışmaları Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Temmuz 2018
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Doç. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin İletişim ve Medya Çalışmaları Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Agah Gümüş
İletişim Fakültesi Dekan Vekili

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından İletişim ve Medya Çalışmaları Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Aysu Arsoy
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Tutku Akter

---

2. Doç. Dr. Metin Ersoy

---

3. Yrd. Doç. Dr. Aysu Arsoy

ÖZ

Türkiye'de siyasetinde aktif görev yapan kadın politikacıların 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününe özel dijital ortamda yayınladıkları mesajlarda kadına karşı kullandıkları cinsiyetçi söylemler incelenmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'deki aktif olarak siyasi hayatın içerisinde olan kadın politikacıların dijital ortamdaki cinsiyetçi söylemleri irdelenmiştir. Araştırma konusu olarak; Türkiye Cumhuriyeti'nde içerisinde yaşanan cinsiyetçi tutumlar doğrultusunda, 8 Mart 2018'de kutlanan Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne ilişkin, 6, 7. 8 Mart 2018 tarihlerinde kadın siyasetçilerin sosyal medyaları, bağlı oldukları siyasi partinin kurumsal web sitesi vb. dijital kanallarda yayınladıkları kutlama mesajları taranmıştır.

İnceleme için; İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener, CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi, MHP Kadın Kollara Başkanı Nevin Taşlıçay, Bağımsız milletvekili Aylin Nazlıaka, HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ, AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya seçilen 5 farklı parti ve 1 bağımsız aktif kadın politikacılar belirlenmiştir.

Türkiye siyasetindeki kadın politikacıların cinsiyetçi söylemleri Van Dijk'in eleştirel söylem analizi eşliğinde makro ve mikro çerçevede şematik ve tematik olarak ele alınmıştır.

Çalışmada kadının kadına karşı kullandığı söylemlerinde ırk, dil, din gibi ideolojik dilin toplumun içerisinde normalleştirildiği ve cinsiyetçi söylemlere etki ettiği

görülmektedir. Türkiye'deki kadın siyasilerin kadın olgusu, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yayımladıklarında mesajlarla ideolojik görüşlerini destekleyen geleneksel kadın kimliğine ve etnik kimliklerine atıfta bulunarak sürdürmüş olmalarıdır.

Çeşitli, kültürler, etnik gruplar ve ideolojiye ev sahipliği yapan çok kültürlü Türkiye'de, siyaset yapan kadınlarda da temsil ettikleri partilerinin ideolojileri ve etnik ve kültürel farklılıkları kadın söylemlerinde de görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Siyasetçiler, 8 Mart, Cinsiyetçi Politikalar

ABSTRACT

In this research have been investigated women politicians speeches who served in the active politics in Turkey on the day of March 8, “International Working Women’s Day” which they use sexist discourse on digital media in special messages of celebrating statements against women.

In order to describe sexism and gender inequality at Turkey, active politicians and their sharing/posts on the digital environment has been investigated in this study. 8 March International Woman Day’s was selected for analyses. For the research purposes, six active female politicians been selected. Their sharing/post on the digital environment was collected from social media and official web site’s during 6, 7 and 8 March.

For review; this research has been selected 5 different parties and 1 independent active female politicians identified which they are İyi (Good) Party Chairman Meral Akşener, CHP Deputy Chairman Gamze Akkuş İlgezdi, MHP Womens’s Brancj Chairman Nevin Taşlıçay, Independent MP Aylin Nazlıaka, HDP Co-.Chair Figen Yüksekdağ, Akp Family and Social Policy Minister Fatma Betül Sayan Kaya.

In the context of Turkey, women politicians whom they are have been sexist assumptions and after all these with the Van Dijk accompanied by critical discourse analysis discussed macro and micro schematically as a thematic framework.

Its seen that in the study of the ideological literature such as race, language, religion has been normalized in the society and affected the conversation on women sexist

discourse use against women. In Turkey, female facts of female politicians in the traditional female identity with messages in International Women's Day which they are supporting their ideological views associating with ethnic identity.

Several cultures, ethnic groups and ideologies, which hosted in Turkey, multicultural, ethnic and cultural difference of political ideologies and parties that they represent women also seen in women's discourse.

Keywords: Women Politicians, 8 March, Sexist Policies

Kahramanım canım babam Ahmet Karadağ'a...

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmamda bana yardımlarını esirgemeyen, değerli danıőman hocam Yrd. Doç. Dr. Aysu Arsoy'a aynı zamanda bana yol gösteren Doç. Dr. Metin Ersoy hocama ve Doç. Dr. Tutku Akter hocama, tüm eğitim ve ğretim hayatım boyunca bana destek olan sevgili ailem; rahmetli dedem Hüseyin Karadağ'a, rahmetli amcam Mehmet Karadağ'a ve babaannem Kadın Karadağ'a, manevi annem Besime Gresun'a, Can Bekcan'a ve arkadaşlarıma, manevi anlamda zorluklarla baő etmemdeki en büyük ilham kaynağıma en değerli varlığım rahmetli babam Ahmet Karadağ'a teőekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
İTHAF	vii
TEŞEKKÜR	viii
KISALTMALAR	xii
TABLO LİSTESİ	xiii
ŞEKİL LİSTESİ	xiv
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem	3
1.2 Amaç	4
1.2.1 Araştırma Soruları	4
1.3 Çalışmanın Önemi	4
1.4 Sınırlılıkları	5
1.5 Süre ve Olanaklar	5
1.6 Araştırma Modeli	6
1.7 Evren ve Örneklem	7
2 ALANYAZIN	8
2.1 Toplumsal Cinsiyet Söylemleri ve Sosyal Kuram	8
2.2 Sosyal Teorinin Paradigmaları	10
2.3 Toplumsal Cinsiyet Fenomolojisi	16
2.4 Toplumsal Cinsiyetçilik Bağlamında Yapısalcılık ve Post-Yapısalcılık Açılımı	17
2.4.1 Yapısalcılık ve Kadın	17

2.4.2 Post-Yapısalcılık ve Kadın	18
2.5 Siyaset Söylemi	21
2.5.1 Siyasal Kavramlar	21
2.6 Türk Toplumunu ve Siyaset Söylemi	22
2.7 Türk Siyasetindeki Kadın Politikacılar	23
2.8 Türkiye Siyasetindeki Kadın Siyasilerin Şematik Dağılımları	26
2.9 Medya ve Kültür	31
2.9.1 Medyanın Toplum İçin Önemi	31
2.9.2 Yeni Medya ve Sosyal Medya	32
2.10 Kültür	33
3 YÖNTEM	34
3.1 Verilerin Toplanması ve İncelenmesi	34
3.2 Van Dijk'ın Eleştirel Söylem Analizi	35
3.2.1 Analizde Makro/Mikro Kodlar ve Çerçeveler	35
3.2.2 Makro Çerçeve	36
3.2.3 Mikro Çerçeve	36
3.3 Söylem Analizinde Tematik ve Şematik İnceleme	36
4 ANALİZ VE ÇÖZÜMLER	40
4.1 Mesajların Yayınlandıkları Yerler ve Zamanları	47
4.2 İyi Parti Kadın Söylemi	48
4.3 Bağımsız Milletvekili Kadın Söylemi	58
4.3.1 Bağımsız Ankara Milletvekili Aylin Nazlıaka'nın 8 Mart 2018 Sosyal Medyada Kadınlar Günü Mesajları	58
4.4 HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın Kadın Söylemi	65

4.4.1 HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın Hapishaneden 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü İçin Yayınladığı Mektup ve Twitter	65
4.5 AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın Kadın Söylemi.....	71
4.5.1 AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın 8 Mart Kadınlar Günü Mesajı.....	71
4.6 MHP Kadın Kolları Başkanı Nevin Taşlıçay'ın Kadın Söylemi.....	73
4.6.1 MHP Kadın Kolları Başkanı Nevin Taşlıçay'ın 8 Mart 2018 Kadınlar Günü Mesajı.....	73
4.7 CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi'nin 8 Mart 2018 Kadınlar Günü ile İlgili Mesajları	80
4.7.1 CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi'nin Sosyal Medyadaki Kadınlar Günü Mesajları	80
5 SONUÇ	83
5.1 Araştırma Sorularına Göre Yorumlar	85
5.2 Öneriler.....	86
KAYNAKLAR	89
EKLER.....	97

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DP	Demokrat Parti
HDP	Halkların Demokrat Partisi
İKBY	Irak Bölgesel Kürt Yönetimi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
RP	Refah Partisi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
vb.	ve benzeri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 2017 Yılı Küresel Cinsiyet Raporu (Türkiye, 2017)	25
Tablo 2: 2017 Yılı Cinsiyet Uçurumu Raporu (Raporunu, 2017)	25
Tablo 3: Geçmişten Günümüze Kadının Siyasetteki Yeri (İstatistikleri, 2018)	26
Tablo 4: Kadın Vekiller (İstatistikleri, 2018).....	28
Tablo 5: Yerel Yönetimdeki Kadın Başkan ve Meclis Üyeleri Sayısı (İstatistikleri, 2018)	29
Tablo 6: Kadın Vekiller ve Siyasi Partiler (İstatistikleri, 2018)	29
Tablo 7: Bakanlar Kurulu Kadın Sayısı (İstatistikleri, 2018)	30
Tablo 8: Bakanlıkta Görevli Kadın Vekiller (İstatistikleri, 2018).....	30
Tablo 9: 24 Haziran 2018 Seçim Barajını Geçen Partilerin Kadın Vekil Sayıları (BBC, 2018)	37
Tablo 10: 27'nci Dönem Partilerin Dağılımı (Sonuçları, 2018)	39
Tablo 11: Kadın Politikacıların 8 Mart 2018 Kadınlar Gününde Yayınladıkları Mesajlarının İçerisindeki Cinsiyetçi Kelimeler	45
Tablo 12: Partilere Göre İncelenen Kadın Siyasilerin Sosyal Medya Kullanımları ..	47
Tablo 13: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Aktif Siyasi Partiler (Partiler, Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 2018).....	98

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: 26'ncı Dönem Kadın Vekil Oranları (Tahaoğlu, 2015)	27
Şekil 2: 26'ncı Dönem Kadın Vekillerin Partilere Göre Dağılımı (Tahaoğlu, 2015).	28
Şekil 3: 27'nci Dönem Kadın Vekillerin Harita Üzerinde Dağılımları (Derneği, 2015)	38
Şekil 4: 27'nci Dönem Yurtiçi ve Yurtdışı Seçmen Cinsiyet Dağılımı	38
Şekil 5: İyi Parti Manisa İl Başkanlığı Facebook Hesabı (facebook, 2018)	48
Şekil 6: İyi Parti Logosu (facebook, 2018)	49
Şekil 7: İyi Parti Manisa Facebook Sayfası (facebook, 2018)	50
Şekil 8: Meral Akşener Twitter Mesajı, 2018 (Akşener, 2018)	52
Şekil 9: Meral Akşener'in Twitter Profil Resmi (Akşener, 2018)	54
Şekil 10: Meral Akşener Resmi Twitter Hesabı (Akşener, 2018)	55
Şekil 11: Meral Akşener'in Twitter Profil Resmi (Akşener, 2018)	56
Şekil 12: Aylin Nazlıaka'nın Resmi Instagram Hesabı, 2018 (Nazlıaka, Instagram.com, 2018)	58
Şekil 13: Aylin Nazlıaka'nın Instagram Profil Resmi (Nazlıaka, Aylin Nazlıaka'nın Resmi Instagram Hesabı, 2018)	59
Şekil 14: Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter Hesabı (Nazlıaka, Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter Hesabı, 2018)	61
Şekil 15: Aylin Nazlıaka'nın Twitter Profil Resmi (Nazlıaka, Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter Hesabı, 2018)	63
Şekil 16: Figen Yüksekdağ'ın Mektubu, 2018 (Eren, 2018)	65
Şekil 17: Figen Yüksekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı, 2018 (Yüksekdağ, Figen Yüksekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı, 2018)	68

Şekil 18: Figen Yüksekdağ'ın Twitter Profil Resmi (Yüksekdağ, Figen Yüksekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı, 2018)	69
Şekil 19: Fatma Betül Sayana Kaya Resmi Sitesi, 2018 (Kaya, 2018)	71
Şekil 20: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Sitesi, 2018 (Taşlıçay, Nevin Taşlıçay'ın Resmi Web Sitesi, 2018).....	74
Şekil 21: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı (Taşlıçay, Instagram , 2018) .	76
Şekil 22: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı (Taşlıçay, Instagram , 2018) .	77
Şekil 23: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Twitter Hesabı (Taşlıçay, Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı, 2018)	78
Şekil 24: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Twitter Profil Resmi (Taşlıçay, Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı, 2018)	79
Şekil 25: Gamze Akkuş İlgezdi'nin Resmi Twitter Hesabı (İlgezdi, 2018)	80
Şekil 26: Gamze Akkuş İlgezdi'nin Resmi Twitter Profil Resmi (İlgezdi, 2018)	81

Bölüm 1

GİRİŞ

Hayata kadın veya erkek olarak başlamak sadece biyolojik açıdan farklılık içermektedir. Erkek veya kadın olarak doğmak herhangi bir ayrıcalık taşımamaktadır. Ataerkil toplumda erkek olarak dünya gelmek ayrı bir statü edinilmişçesine olağan karşılanmakta ve kadın cinsi bir obje olarak görülüp ötekileştirilmektedir. Modern Türk toplumundaki ataerkil düşünce yapısı bu çağda egemenliğini korumaya devam etmektedir. İslamiyet'in Türk dünyasında kabulünden itibaren kadın olgusu ikinci planda olup; kadın evde olsun, çocuk büyütsün, çalışmasın zihniyeti hala günümüzde geçerliliğini korumaktadır (Sancar, (2014)). Oysaki Hun, Göktürk gibi İslamiyet'in kabulünden önceki Türk toplumlarında kadınlar eşleri ile birlikte çalışıp eşit söz hakkını sahip olarak ülke yönetimini de beraberindeki yöneticiler eşliğinde yapmışlardır (Teliöglu, (2016)). Türk toplumunda mimari değişti, diller, dinler değişti, teknoloji değişti ancak ataerkil düşüncede herhangi bir değişim olmamıştır (Adar, (2012)). Ataerkil düzenin belirleyen belli başlı kurallar vardır ve bu kurallar toplum tarafından onaylanmıştır ve bu yapılanmada cinsiyet eşitsizliklerine en baskın görüldür. Kadınların cinsiyet eşitsizliklerine ataerkil normlar neticesinden süregelen bir mücadele vermektedir (Gökkaya, 2015).

Türkiye'de cinsiyet ayrımcılığı kadınların var olduğu her ortamda karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda cinsiyetçi yaklaşımların kadın hakları ve hayattaki

konumlarının mücadelesi için çeşitli kadın araştırma merkezleri kurulmuştur, devlet tarafından kadın sığınma evleri ve kadınlara yönelik sivil toplum örgütleri kurulmuştur. Bu kadın odaklı merkezlerin kurulmasındaki en büyük etken cinsiyetçilik ayrımının ortadan kaldırılmasına yöneliktir (Berktaş, 2015)

Kadınlar günü tarihte dramatik bir şekilde başlamıştır. ABD’de dokuma işçisi olarak çalışan kadın işçilerin ağır çalışma koşullarını protesto etmesiyle greve çıkma kararı almışlardır.

Akabinde gelişen olaylarda fabrika içerisinde çıkan yangında 129 kadın hayatını kaybetmiştir.8 Mart 1857 yılında ölen kadın işçilerin cenazesine yaklaşık 10 000 kadın katılmıştır. Alman Demokrat Parti önderi Clara Zetkin bu olaydan sonra 8 Mart’ın kadınlar günü olması için öneri sunmuş ve kabul edilmiştir. 19 Mart 1911 yılında ilk kez kutlanan kadınlar günü Moskova’da düzenlenen konferans ile 8 Mart tarihi olarak değiştirilmiştir (Erden & Koç, 2017)

Türkiye’de kadınlar günü 1921 yılında anılmaya başlanmıştır (Erden & Koç, 2017). Bu tez çalışması Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlamalarının 2018 yılında Türkiye’nin dini ve ideolojik yapılanmaları esas alınarak kadın siyasilerin mesajlarında kullandıkları cinsiyetçi söylemlere yönelik yapılmıştır. Bu aşamada ilk bölümde çalışmanın amacını, çalışmanın önemi, kapsamını, sınırlılıkları ve yönteminin nasıl olacağı açıklanmıştır. Çalışmanın birinci bölümünün içeriği; amaç, araştırma soruları, önem, sınırlılık, süre ve olanaklar, araştırma modeli, evren ve örneklem literatür taramasını içermektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde; sosyal teori nedir, tarihsel süreçte sosyal teori ve paradigmaları nelerdir ele alınıp irdelenmiştir. Toplumsal cinsiyetlendirmenin açıklanabilmesi içinde psikolojiden, antropolojiye toplumsal cinsiyeti ararken, siyasal kadınlığa, kimlik sorununa da değinmek gerekecektir. Bu bağlamda cinsiyet fenomolojisinden, siyaset söylemine, yapısalcı kuramdan post-yapısalcı kurama değin literatür incelenmiştir. Literatür

kapsamı Türkiye'deki siyaset söylemi ve kadın politikacılarda dâhil edilmiştir. Medya ve kültür de araştırmanın literatür kapsamında ele alınmıştır. Analizde cinsiyetçi söylemlerin anlaşılabilir olması için politika da kadının tek bir kalıp ile araştırılması mümkün olmadığından toplumsal cinsiyet kavramını literatür taramasında ele alarak ikinci bölüm içeriğinde irdelenmiştir. Bölüm ikinin devamında ise kadınların siyasi hayatları, eğitimleri toplumdaki yaşantıları konu edinmiştir. Akabinde “8 Mart 2018” yılında dünya emekçi kadınlar günündeki anma etkinliklerinde siyasi yaşamda aktif olan kadın politikacıların dijital ortamda yayınladıkları mesajların içerikleri analiz edilmiş olup medyadaki kadın söylemleri irdelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü yöntem analizini oluşturmaktadır. Tezin bu bölümünde verilen incelenmesi ve analizin çözümlerine değinilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde TBMM’de görev alan siyasi partilerden seçilmiş altı kadın politikacı ele alınmıştır. Kadın siyasetçilerin kadınlar günü için yayınladıkları mesajlarındaki cinsiyetçi ifadeleri Van Dijk’ın eleştirel söylem analizi ile incelenmiştir. Tezin son bölümü olan bölüm beşte ise yapılan söylem analizi sonucunda elde edilen bilgiler ve akabinde öneriler bulunmaktadır.

1.1 Problem

Ataerkil toplumun hüküm sürdüğü bu noktada kadın siyasetçilerin, kadın odaklı söylemlerinde kadınlara eşit yaklaşıyor mu? Cinsiyetçi yaklaşımlar sergiliyor mu? Bu bağlamda tezin “problem” noktası farklı ideolojik düşüncelere sahip olan kadın siyasetçilerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar gününde dijital ortamda yayınladıkları kutlama mesajlarında cinsiyetçi söylem var mıdır? Kadınlar günü mesajlarında ortaya konan dil ve görseller van Dijk’ın eleştirel söylem analizinde mikro bulgular olarak ele alınıp incelenmiştir (Özer, 2011).

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı Türkiye siyasetinde aktif olarak görev alan kadın siyasetçilerin 8 Mart 2018 “Dünya Emekçi Kadınlar Gününde” yayınladıkları mesajlarında cinsiyetçi tutumlarını eleştirel söylem analizi ile ortaya koymaktadır.

1.2.1 Araştırma Soruları

Çalışmanın odağı Türkiye toplumundaki kadın olgusunun medyaya yansıyan “biz ve öteki” ayrımını Türkiye’de siyaset yapan kadın politikacıların 8 Mart 2018 yılındaki “Dünya Emekçi Kadınlar Günü” için dijital ortamda yayınladıkları mesajlarındaki cinsiyetçi kadın söylemleri oluşturmaktadır.

- **Soru 1:** Türkiye Cumhuriyeti’nde aktif olarak görev yapan kadın politikacıların kadın olgusu nedir?
- **Soru 2:** Kadın siyasilerin kadınlar gününde yayınladıkları mesajlarda cinsiyetçi söylemler mevcut mu?
- **Soru 3:** Türkiye siyasetinde kadın politikacılar, ideolojik duruşlarını desteklemeyen kadınlara karşı cinsiyetçi söylemlerde bulunmuş mudur?

Bu çalışmanın sonucunda Türkiye siyasetinde görev alan kadın siyasilerin kadın kavramını metinlerde nasıl vurguladığı, kadın kimliğinin kadın siyasetçiler tarafından dijital ortamda yayınladıkları mesajlara bakılarak hâkim oldukları söylemlerinin ne olduğu ortaya konulacaktır.

1.3 Çalışmanın Önemi

Türkiye sahip olduğu jeopolitik konum nedeniyle zengin bir kültüre sahiptir. Bu kültürel çeşitliliğin siyasi yönetimde de olduğunu görmekteyiz. Türkiye toplumunda kültürel çeşitlilikler de olsa ataerkil yapı toplumda hâkimdir. Kadını kadın gözünden

incelemek, toplumdaki hemcinslerin birbirlerine cinsiyetçi yaklaşan noktalarını da görmemizi sağlayacaktır.

1.4 Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırı Türkiye Cumhuriyetindeki beş büyük parti ve bağımsız kadın milletvekillerin kapsamaktadır. 8 Mart 2018'de yayımladıkları Dünya Emekçi Kadınlar Gününü kutlama mesajları incelenmiştir. Mesajları yayınlayan kadın siyasiler: İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener, CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi, MHP Kadın Kollara Başkanı Nevin Taşlıçay, Bağımsız milletvekili Aylın Nazlıaka, HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ, AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'dır. Yayınlanan mesajlar kadın siyasilerin kurumsal internet sitelerinden ve sosyal medyalarından edinilmiştir. Bu çalışma 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlama mesajlarında kadın söylemini ortaya koyacaktır. Bu çalışma kadın kavramını kadın gözünden görmek için Türkiye siyasetindeki aktif kadın politikacılar ile sınırlandırılmıştır.

1.5 Süre ve Olanaklar

Bu tezin araştırma süresi "8 Mart 2018" Emekçi Kadınlar Günü yılı içerisinde Mart'ın 6,7 ve 8'i olarak günleri seçilmiştir. Bu amaçla ideolojik olarak birbirinden farklı altı kadın politikacı seçilmiştir. Seçilen kadın politikacıların dijital ortamdaki mesajları incelenmiştir.

Tezin literatüründe konuyla ilgili kitap, makale ve dijital kaynaklardan taramalar yapılmıştır. Araştırmada Türkiye siyasetinde aktif görev alan kadın siyasilerin sosyal medyaları, web siteleri vb. dijital ortamdaki paylaşımları verileri oluşturmaktadır.

1.6 Araştırma Modeli

Bu çalışmada eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem sıklıkla dilbilim ve siyaset/politik çalışmalar tarafından kullanılmaktadır. Birçok söylem analiz yöntemi vardır bu çalışma A. Teun van Dijk'in söylem analizi yöntemi kullanılır (Özer, 2011).

Özer (Özer, 2011) Van Dijk'in makro ve mikro diye kategorize ettiği eleştirel söylem analizi yöntemi yapılarını şöyle açıklamaktadır:

- **Makro yapı;** Makro yapı incelemesinde haber anlatısı konu edilen temayı yansıtırken, haber üretiminde kullanılan şemayı incelemektedir.
- **Mikro yapı;** Haber metninde kullanılan sözcüklerin ise ideolojik olarak anlaşılabilmesi için mikro yapı içinde analizi edilmektedir.

Çelik ve Ekşi'ye göre Söylem analizinde toplanan veriler; analizi okuma/sınıflandırma, yorumlama ve yapılandırma aşamalarından oluşmaktadır (Çelik & Ekşi, 2008). Veri analizi sözcüklerin veya cümlelerin arasındaki ilişkilerin yorumlanması, yapılandırılması ve makro yapılandırılmasını kapsamaktadır. Bu aşamalar ve içerikleri ise şöyledir (Çelik & Ekşi, 2008):

Yorumlama; kelimelerin anlamlarını ve sözcükler içerisindeki ayrışmalarının anlamlandırılmalarını ifade eder.

Yapılandırma; ilk bakışta algılanan sözcüklerin yeni baştan yorumlanmasını ifade etmektedir.

Makro yapılandırma; iletilmek istenen mesajın makro düzeyde oluşan algılarının anlamlandırılmasını ifade etmektedir.

1.7 Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni; Türkiye siyaseti içerisinde aktif anlamda çalışan, kamu ile iç içe olan siyasi hayattaki kadın politikacılarıdır. Ataerkil yapının hâkim olduğu Türkiye’de, kadın vekillerin erkek vekillere göre sayıca az olması konunun önemi bakımından manidardır. Türkiye ataerkil yapıya sahip olması nedeniyle siyasi hayata da etki eden bu yapılanma kadın vekil oranlarının erkek vekillerden az olmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın verimliliği açısından kadın siyasiler titizlikle seçilmiştir. Seçilen kadın siyasetçiler: İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener, MHP Kadın Kollara Başkanı Nevin Taşlıçay, Bağımsız milletvekili Aylin Nazlıaka, HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ, AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya ve CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi’dir.

Bölüm 2

ALANYAZIN

Alanyazın bölümü tezin literatür incelemelerine ait bilgilerin oluşturulduğu kısımdır. Bu bölüm literatür taraması neticesinden elde edilen bilgilerin detaylı şekilde açıklandığı yerdir. Alanyazın içeriğinde sırasıyla toplumsal cinsiyet söylemleri ve sosyal kuramdır, sosyal teorinin paradigmaları, toplumsal cinsiyet fenomolojisi, kadın bağlamında yapısalcılık ve post-yapısalcılık, siyaset söylemi ve medya ve kültür bölümleri mevcuttur.

2.1 Toplumsal Cinsiyet Söylemleri ve Sosyal Kuram

Sosyal kuramı açıklayabilmek için hayatın sıradan kalıplarının yanı sıra toplumsal yapılarının da açıklanıp çözümlenmesi gereklidir. Sosyal teorinin toplum bilim olduğu düşünülse de ekonomi, siyaset, felsefe, psikoloji, antropoloji gibi bilim dallarıyla ilişkili olduğu bilinmektedir (Ümid, 1964).

Sosyal teorinin ilk düşünürlerinden kabul edilen Comte'e göre (Ümid, 1964) bilimin içindeki mantıksal diyalogların akabinde insan düşüncesinin araştırılmasına olanak sağlamıştır. Tarihte ilk gelişen bilimler; astronomi, matematik, fizik veyahut doğa olaylarıyla alakalı bilimlerdir (Unat, 2012). Bu bilimlerin sonrasında biyoloji, kimya gibi bilimler insan davranışlarının incelenmesine öncülük sağlamıştır (Ümid, 1964). Yani bu aşamada Comte'un (Ümid, 1964) ortaya attığı "Toplumsal Evrimcilik" yasası üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; teolojik, metafizik ve pozitif aşamalardadır. Bu aşamalar ayrı ayrı veya birlikte ele alınmıştır (Ümid, 1964).

Metafizik aşaması; bilimin ilerlemesine aracı olmuştur. Teolojik aşama; evreni ruhsal varlıkları ile belirlerken bu durumu kurgusal olarak da nitelendirmiştir. Son olarak pozitif felsefe, Comte'un (Ümid, 1964) görüşüne göre yetersiz kalmaktadır. Tüm sayısal bilimlerden sonra sosyolojiyi de bilimlerin içerisine dâhil etmiştir. Comte'in (Ümid, 1964) görüşünün günümüzde hala geçerliliği olması önem arz etmektedir.

Doğa bilimleri ve sosyal bilimler arasında süre gelen bağlantılı bir ilişki mevcuttur. (Adar, (2012)) Doğa bilimleri ve sosyal bilimler arasında iki türlü eğilim mevcuttur (Adar, (2012)). Pozitivistler sadece doğa bilimlerini esas alırken, yorumlayıcı sosyolojide ise insanların veya toplumsal olayların incelenmesi gereksiz olarak görülmekteydi (Adar, (2012)). Bu durum toplumsal sorunlarda oluşan bilimsel ve teknolojik ilerlemenin incelenmesinde yorumlayıcı sosyolojiden ileri gelenlerin olduğunu da göstermektedir. Yorumlayıcı sosyoloji ve pozitivistlerin son dönemlerin ise sosyal teoride yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemin önde gelen isimleri de şüphesiz (Adar, (2012)); “Jurgen Habermas, Michel Foucault, Pierre Bourdieu” olmuştur (Adar, (2012)). Sosyal teorinin bir diğer etkisi de siyaset teorisinin şekillenmesinde etkin rol oynamasıdır. Pozitivism ve yorum sosyolojisinin sorgulanmasında Bauman'ın (Adar, (2012)) “farklılık yaratan farklılık” anlayışı da etkili olmaktadır. Farklılık yaratan farklılık anlayışı “biz-onlar” ayrımına, kolektif özgürlükten doğan bireyin özgürlüğüne, hoşgörü olgusunun hayata yer edinmesine, toplumsal empatiye, körü körüne bağlandığımız mutlak doğrularında zaman içerisinde değişebileceğini söylemektedir (Şimşek, 2017). Sosyal teorinin gelişmesindeki öncü düşünce klasik sosyal teorinin aşılmaya çalışmasıdır. Modern teorinin klasik sosyal teoriden dolayı etkilerini Neo-Marksist, Neo-Durkheimci, Neo-Weberci alanlarda görmek mümkündür (Adar, (2012)). Sosyal bilimler şekillenirken metodolojik sorunlarla ilgilenmemiştir bunun yerine modern toplumun gelişimi ile

ilgilenmişlerdir. Aslında sosyal teori çalışmaları, klasik ve modern teorilerin kısaca özetlenerek açıklanmaya çalışmasını irdelemektedir.

Bu bağlamda konunun içeriğini ilerletebilmek ve derinlemesine irdelemek için sosyal teori paradigmaları incelenecektir. Sosyal teori hayatın içerisindeki davranışları açıklamaya çalışırken paradigma ise örnek alınan bir modelin takip edilme aşamalarını ifade etmektedir (Bahar, 2009). Sosyal teori paradigmasını incelerken (Adar, (2012)); Kuhn, Max Weber, Durkheim, Foucault, Karl Marx, Popper, Parsons, Comte ve Habermas'dan yararlanılmıştır.

2.2 Sosyal Teorinin Paradigmaları

19. yüzyılda Evrim Teorisi'nin ortaya çıkmasıyla toplum bilimleri ve doğa bilimleri önem kazanmıştır (Kuhn, 2017). Bilim felsefecisi Imre Lakatos'a göre bilimsel geçmişi olmadığı için bilim felsefesinin işe yaramaz olacağını söylemiştir. Akabinde Kuhn ise bilimin tarihine ait görüşlerin bu alana zarar vereceği yönündedir (Kuhn, 2017). Kuhn (Güneş, 2003) birbiri ile rekabet içinde olan fakat farklılık gösteren bilimsel bakış açısını paradigma olarak tanımlamıştır. Kuhn'un (Güneş, 2003) "Paradigma Teorisi" içerisinde eleştirilemezlik ve bakış açısı araştırmanın dışında kalmaktadır. Kuhn'a göre paradigma: bir problemin ortaya çıkması ve çıkan sorunlara çözüm bulabilmek içinde ortaya atılan paradigmanın sorunları çözmeye başlamasının peşi sıra daha çok kişi tarafından kullanabilmesi ve kullanıldıkça genişleyip büyümesidir (Güneş, 2003). Bu süreçte ortaya çıkan paradigma karşısına başka bir paradigma çıkmadığı sürece kabul edilir ve sorgulanamaz. Bilim insanlarının mantık çerçevesi de bu paradigma üstünde yoğunlaşır (Güneş, 2003). Ancak bu görüşe karşı olan Karl Popper (Güneş, 2003) ise; sorunlara çözüm olan ve her alana yetebilen bir görüş olmadığı savunmaktadır. Popper'a göre (Güneş, 2003)

ortaya kuramlar atılmalı, sorgulanmalı, test edilmeli ve iyi olan kuram tercih edilmelidir. Kuhn'un (Güneş, 2003) dediği gibi orta görüşe uygun olanı değil, eleştirilebilen akıllar sorgulanmalıdır. Popper (Güneş, 2003) için bilgiyi devam ettirmek eleştirel iken, Kuhn'a göre eleştirel yaklaşımın göz ardı edilmesidir. Kuhn'a (Güneş, 2003) göre kuramlar sorgulanamazken, Popper için bu kuramlar sorgulanmalıdır. Her iki düşünür de; bir kuramın yerine başka bir kuramın gelebileceğini, kuram ve gözlemin iç içe olduğunu fakat tarafsız bir gözlemin olmayacağını savunurken bir noktadan sonra Kuhn için bilimsel bir kurama yapılan saldırı tehdit olarak görülmeliydi. Bu durum Popper ile görüş ayrılığına neden olmuştur.

Bir başka ünlü düşünür olan Aguste Comte ise (Adar, (2012)) sosyal bilimlerin de, bilimin içerisinde yer edinebilmesi için doğa bilimlerinin gittiği yoldan gitmesini gerektiğini savunmuştur. Comte (Adar, (2012)) için sıradan bir toplumun düzeltilebilmesi ancak pozitif bilim ile mümkündür. Comte'e (Adar, (2012)) göre toplum için "gelişim kanunları" inşa edilmelidir ve sosyal statik araştırmaları da bireyi, aileyi, toplumu ve devleti incelemektedir. Comte'un (Adar, (2012)) bakış açısına göre sosyal yapılanmanın ilki ailedir ve devlete biat etme anlayışı da ebeveynlerden kaynaklıdır. Toplumda aile ilişkisi birlik iken, toplumdaki ilişki biçimi mesafeli bir birlikteliktir. Yani bu bağlamda devlet toplumun birlik ve beraberliğinden sorumludur. Comte için (Sönmez, 2010) toplumsal değişimin nedenleri üç aşamadan oluşmaktadır. Tüm bu aşamalar evrimin doğrultusunda ilerlemektedir ve toplumun daha iyiye gitmesine olanak sağlamaktadır. Bu üç aşama birbirileri ile bağlantılıdır ve insanlığın evrimi süresince de bir arada olmak zorundadır. Comte'e (Sönmez, 2010) göre bu üç aşama içerisinde neden sonuç ilişkisi olduğu ifade edilmektedir. Aşamalar içerisinde kendinden önceki ve sonraki

olarak bağlantı vardır. Bu aşamalar Comte'e (Sönmez, 2010)göre; teolojik evre denilen doğaüstü güçlere önem verilen aşamadır. Diğer aşama ise metafizik evredir. Bu evrede doğa olaylarını anlamak için belli kuvvetler konulmuştur. Son aşama ise pozitivist evredir. Her iki aşamadan da geçen toplumlar bu aşamaya gelindiğinde daha iyi bir halde olacaklarını savunmaktadır (Sönmez, 2010).

Emile Durkheim'in (Balkız, (2004)) bakış açısına göre ise; organik ve mekanik dayanışmanın yanı sıra kolektif bilincin izlerine dikkat çekmektedir. Toplumun kolektif düşünceleri manevi çevrelerden oluşmaktadır. Bu manevi çevreler kuşaklar boyunca devamlılığı sağlanan inançlardır. Bu bağlamda ortak duyguların oluşmasına olanak sağlayan sisteme kolektif bilinç adı verilmektedir. Böylece iki tür bilinç ortaya çıkmıştır. Bu iki tür bilinç ise bireysel amaca yönelen "ben" ve "biz" olmaktadır (Balkız, (2004)). Durkheim'in (Balkız, (2004)) oluşturduğu bu kuramın esas noktası ise; topluma hâkim olan bir iş bölümü olduğunu ve organik dayanışma ile toplum dayanışması arasında ayrım olduğudur.

Durkheim (Balkız, (2004)) için toplumsal hayatın iki adet kaynağı bulunmaktadır. Bahsedilen kaynaklar; mekanik kaynaklar ve farklılıklardır. Durkheim (Adar, (2012)) ise bireysel kimliklerinden çıkıp kolektif kısma ait olduklarında mekanik dayanışmanın ortaya çıktığını ifade etmektedir. Toplumsal yapıların gelişmesiyle doğal olarak farklılıklarda ortaya çıkmaktadır. Farklılıkların hâkim olduğu bu topluluğa Durkheim (Adar, 2012)m (tarafından "organik dayanışma" adı verilmiştir. Durkheim (Adar, (2012)) için toplumsal olan olguların izlenebilmesi için bu olguların "şey" olarak irdelenmesi gerekmektedir.

Sosyolojinin gayesi de nedensellik ilişkisinden öteye gitmemektedir. Pozitivist paradigmanın düşünürlerinden olan Karl Marx'a (Balkız, (2004)) göre; sosyoloji bir sınıf kavgasıdır. İnsanların arasında oluşan çatışmanın ezen veya ezilen kavgası olduğunu beyan etmektedir. Bu bağlamda bir başka düşünür olan Max Weber (Balkız, (2004)) ise kişiler arası sorunlarda iki adet önemli bulduğu husus mevcuttur. Weber (Balkız, (2004)) için insan türünde iki adet davranış türü mevcuttur. Bunlar "rasyonel" ve "irrasyonel" davranışlardır. Bu iki tür davranış tanımlanırken ise dört adet biçim ortaya çıkmaktadır (Balkız, (2004)). Ortaya çıkmış olan bu biçimler; amaçla akılcı davranışlar, değerle ilgili akıllı davranışlar heyecan ve duygu içeren davranışlar ve de dinselliği içeren davranışlardır. Weber (Balkız, (2004)) yapmış olduğu açıklamalarında materyalizmi kabul etmemiştir. Gelişmenin ana safhasında rasyonalizm ve sistemleştirmeyi ön plana çıkarmıştır. Böylece kapitalist sistemin önünü kesmiştir. Weber (Balkız, (2004)) ilerleyen kapitalizm içerisinde alt yapı- üst yapı etkileşimini gündemde tutmuştur. Bilim ve akılcılık tüm toplumları himayesi altına alması gerektiğini savunmuştur. Akabinde Weber' den sonra sosyal teori Habermas'ın çalışmaları, Foucault'un postmodern düşüncesi ile ilerleyecek ve sona gelecektir (Balkız, (2004)). Türk düşünürleri de bu görüşten etkilenmiştir. Ziya Gökalp Türkçülüğün Esası adlı kitabını Durkheim'in etkisiyle kaleme almıştır. Akabinde Ziya Gökalp'ten etkilenen ve Hilmi Ziya Ülken' in Ziya Gökalp adlı bir kitabı bulunmakt(Adar, 2012)adır (A. Osmanlı döneminde Max Weber ve Durkheim etkileri görülmüştür (Adar, (2012)).

Bir başka düşünür olan Habermas (Balkız, (2004)) için kendi bilgisinin temel kaynakları emek ve etkileşimdir. Bu iki temel kavram iki eylem türüyle bağlantı kurmaktadır. Bu eylem tipleri iletişimsel eylem ve amaçlı rasyonel eylemdir (Balkız, (2004)). Eylem tipi teknik olarak yönlendirilmektedir ve yaptırımını da amaçlara

ulaşmamaktır. Diğeri de yaptırımı toplumsal dogmalar tarafından yönlendirilip yaptırım olarak hukuk gösterilmektedir. Habermas'ın (Balkız, (2004)) iletişim eylemi kuramı liberalizm toplumlarında kamusal alanın sınırlandırıldığı tezine karşı durmaktadır. Ünlü düşünürün sosyolojiye en büyük katkısı toplum evrimi için alan çalışmalarıdır. Fakat etkileşim ve iletişim bu noktada önemlidir çünkü aynı şey değildir.

Bir başka düşünür olan Parsons (Adar, (2012)) için toplumsal alanda pozisyonu olan kişi “aktördür” olarak adlandırılmaktadır. Bu toplumsal sistem ise aktörler arasındaki etkileşimi belirlemektedir ve de sistemi olan toplumun parçaları bulunmaktadır. Birbirine bağlı olan bu parçalara ise “alt-sistem” denilmektedir. Parsons (Adar, (2012)) üç toplumsal sistem belirtmiştir. Bunlar; grup, örgüt ve toplumdur. Grup ve örgüt toplumdaki esas olan fonksiyonları yerine getirmektedir ve toplum ise aynı biçimde örgütlenmiştir(Adar, 2012). Parsons'ın (bu kuramının hedefi ise sistemlerin etrafını kontrol etmesini içermektedir. Aktörlerin toplumsal aktiviteleri de toplumsal kurumlarca belirlenmiş olduğu ifade edilmektedir, daha açıklayıcı olması için örnek verecek olarak bir toplum profesyonelleşmiş sistemlerden oluşmaktadır. Bu sistemlerin alt-sistemleri de içerisinde yer almaktadır. Parsons için (Adar, (2012)) farklılaşma modeli ya da kişilik sistemi de olsa toplumsal değişim dengeli bir halden karmaşıklığa doğru evrilmekte demektedir. Bu aşamada Parsons kültürel sistemlere de önem vermektedir.

Sosyal teorinin; yapı-eylem, özne-nesne, birey-toplum, sistem-eylem zıtlıklarından oluşan paradigmasını sarsan kişi Foucault'tur (Akgündüz, 2013) Onun için dünyayı tam anlamıyla ele almak her türlü küresel kuramlaştırmaya karşı çıkmaktır. Foucault (Akgündüz, 2013) için sorunsallaştırma üç temel ekseninde yer almaktadır; bilgi

iktidar ve etik. Her deneyim veya bilgi alanı kendi doğrularına ulaşan belirli kuralları olan ve bu belirli kuralları içeren iktidar alanıyla bireyin kendisi ile bağdaştırdığı bir ilişki biçimi oluşturmaktadır. Bu bağlamda Foucault'un (Akgündüz, 2013) amacı özneyi oluşturan doğruları ortaya çıkarmaktır. Özneyi temel olmayan düşüncelerinde öznenin temelde incelenmesi içinde iktidarı ele almıştır. Yeni iktidar anlayışında temel yaklaşım disiplin sağlayıcı değil de düzenleyici etkisinden bahseden Foucault (Bayram, 2003); yeni iktidar anlayışını “biyo-iktidar” diye adlandırmaktadır. Biyo-iktidarın amacı ise birden fazla bedenin bir arada olmasıyla oluşan biyo-organik bedenleri hedeflemektedir. Foucault'a (Bayram, 2003) göre iktidar, Marksist teorinin zıttını göstermektedir. İktidar teorisi; cinsellik tarihi kapsamında önemli yer teşkil etmektedir.

Bu bağlamda modern çağa hâkim olan paradigmalarda evrimci-gelişmeci çizgisinde olduğu görülmektedir (Akgül, 2015). Batı toplumunda önce askeri üstünlük ardından da ekonomik üstünlük elde edilmiştir, Fransız İhtilali ve sanayi devrimi, Rönesans ve reform hareketleriyle bu üstünlükler devam etmiştir (Akgül, 2015). Batının değişimi dini, ahlaki, ekonomik ve sosyal hayatla iç içe olmuştur. Ancak Osmanlıda aydınla dönemi batının gerçekleştirdiği şekilde değil ideolojik olarak devam etmiştir (Akgül, 2015). Osmanlı'nın dini esas alan yönetim biçimi kadınında toplumdaki yerini etkilemiştir. Cumhuriyet döneminde ise art arda gelen reformlar neticesinde kadına sunulan hak ve hürriyetler Osmanlı meşrutiyetinin tam tersi olarak ve batının modernleşmesine uygun olarak yapılandırılmıştır. Bu bağlamda Türk toplum yapısı, Türkiye siyaseti, Türkiye'de kadın olmak sosyal teorinin paradigmaları içerisinde incelenmesi gereken bir çalışma alanı yaratmıştır.

2.3 Toplumsal Cinsiyet Fenomolojisi

Cinsiyet terimi kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkları ifade etmektedir (Drupal., (2012)). Toplumsal cinsiyet terimi ise toplum tarafından kadın ve erkek olarak belirlenen biyolojik yapının içerisinde yer edinen kültürel farklılıklara veyahut normlara denilmektedir (Drupal., (2012)). Toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgili kadının inşası; ekonomide, siyasette ve de psikolojide yer almıştır. Kadınların toplumsal ve devlet politikalarında yaşadıkları ikili yaklaşımların sorgulandığı fakat cinsiyetçi ayrımlarında yeniden inşa edildiği üretimler olmuştur. Toplumsal cinsiyet olgusunda kadının yerini inceleyebilmek için tarihteki feminizm sürecine göz atmak gerekmektedir.

Feminizm üç dalga halinde ilerlemiştir (Nevis, 2006). İlk dalga feminizminde 19 yüzyıl sonu ve 20nci yüzyıl başında; kadınların oy hakkı, eğitim ve mülkiyet hakları için orta çıkan mücadele sürecidir. İkinci dalga feminizmi ise; kadınların cinsellik ve anne olma olgusu üzerindeki baskılar nedeniyle ortaya çıkmış mücadele dönemidir. 3ncü dalga feminizm ise; kadın kimliği ve diğer kavramı adına yapılan savunma mücadelesidir (Nevis, 2006).

Dünyada 90'lı yılların ilk yarısında başlayan son dalga feminizmi, Türkiye'de ise 90'lı yılların sonunda başlamıştır. (Adar, (2012)) Bu aşamadaysa feminist düşünce öncüleri yaşanan cinsiyetçi ayrımların karşısında bu sorunları yeniden gündeme taşımaya başlamışlardır. İkinci dalga feminist düşünürleri, kadına karşı yapılan olumsuz tutumların kaynağının aile olduğunu savunmuşlardır (Adar, (2012)). İlk dalga feministlerinin istihdam, siyaset ve eğitim gibi alanlardaki eşitlik isteklerinin aile içindeki eşitsizlik son bulmadan bitmeyeceğini iddia etmişlerdir (Adar, (2012)).

80'li yıllar cinsiyet çalışmaları alanında en verimli yıllar olarak görülmektedir çünkü çalışma alanı oldukça geniş alanlara yayılmış durumdaydı (Adar, (2012)). Bu alandaki katılımcılar; Avrupa'daki siyahiler, kadınlar ve LGBT bireyleri, işçi sınıfından ve üçüncü dünya feministlerinden oluşmaktadır. Bu dönemdeki çalışmalarda yapısalılık sonrası etkiler gözlemlenmektedir (Adar, (2012)).

2.4 Toplumsal Cinsiyetçilik Bağlamında Yapısalılık ve Post-Yapısalılık Açılımı

2.4.1 Yapısalılık ve Kadın

Yapısalılık 1960 yıllarda dikkat çeken bir paradigmadır. Yapısalılığı temsil eden düşünür Levi- Strauss'a (Nar, 2014) göre sosyal yapıyı anlamak için öncelikle insanın aklına inmek gerekmektedir. Bu yapı ise id, ego ve süperego arasındaki ilişkileri içermektedir (Yapıcı, 2017). Levi- Strauss'a göre (Nar, 2014) sosyal yapı zihinsel faaliyetlerin yanı sıra kişilerin kendi aralarındaki faaliyetlerin izlenebilen gerçekliklerinin arkasındaki kalan gizli bağların açıklanmasını işaret etmektedir. Yapısalılığın neredeyse tüm konularla ilgilenmesi ve bu konulara yönelik çözümlene çalışmaları yapılması bu kuramın genişlediğinin göstergesidir. Levi- Strauss (Nar, 2014) yapısalılığı antropolojiye uyarlamış ve dilbilim ile Sigmund Freud'un psikanaliz gibi uygulamalarından faydalanmıştır. Levi- Strauss'un (Nar, 2014) yapmış olduğu kültür incelemelerinde, bütün kültürlerin temelinde yapısal benzerlikler olduğu ve bu bağlamda sosyal ve kültürel hayatı düzenleyen tüm yasaları temsil ettiği belirtilmektedir. Levi- Strauss'a (Nar, 2014) göre evlilik birliğinin sağlanmasında ve de onu düzenleyen çalışmalar olmasında akrabalık ilişkilerinin olduğunu söylemektedir. Evlilik birliğindeki karmaşık akrabalık ilişkilerinin yapısalılık ile çözümlenebileceğini ifade etmektedir.

1970'li yılların feminist anlayışında kadınların tarihsel süreçlerini incelerken kamusal alan ve özel alandaki erkek egemenliğine dayandırmaktadır. Simon de Beauvoir'a (Adar, (2012))göre kadını kadın olarak tanımlamak tarihsel süreçte sosyoloji, psikoloji, antropoloji gibi dalları incelemeye dayan(Adar, 2012)maktadır. Simon de Beauvoir'a (göre bir diğer durum ise kadın ve erkeğin arasında eşitliliğin olmadığıdır. Kadın ataerkil aile yapısının yanında anaerkil yapıda da farklı bir konuma maruz kalmaktadır. Kadın olgusu ev ve çocuk bakımı üzerinden tanımlanmıştır. Yapısalcılara göre toplum bireyi etkilemektedir. Bu bağlamda yapısalcılık kamu ve özel alan diye ilişkilendirildiği için günümüzdeki zamana ait kadın problemlerini çözmede yetersiz kalmaktadır. Çünkü kadın ev ve sosyal hayattan ibaret değil ekonomi, politika veya iş dünyası gibi alanlarda yer edinmeye başlamıştır. Bu bakımdan sorunların çözümünde eksik kalmaktadır.

2.4.2 Post-Yapısalcılık ve Kadın

Post-yapısalcılık (Yorgancılar, 2011); yapısalcılığın göstergebilimsel ve dilbilimsel çalışmalarının ardından ortaya çıkmıştır. Yapısalcı ve post-yapısalcı kuramlarda ortak nokta dil ve toplum iken, yapısalcıların iktidardaki güç ilişkilerine değinmedikleri görülmüştür. Cinsiyetin biyolojik olduğu varsayılan dönemde erilliğin önüne geçmek için ortaya cinsiyet kavramı çıkmıştır. Böylelikle kadın tanımlaması gün yüzüne çıkmıştır. Foucault dili (Adar, (2012)) kullanımı feminist kuramcılar için çığır açmıştır. Post-yapısalcı kuramlar (Yorgancılar, 2011), yapısalcı kuramlarda kullanılan; ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet gibi kavramların nasıl normalleştirildiği ve topluma entegre edilişlerini anlamaya çalışmaktadırlar. Post-yapısalcılık, yapısalcılığın bir nevi ve ardından oluşan felsefi akımdır. Jacques Derrida (Küçükalp, 2004) bu akımın kurucusu sayılmaktadır.

Bu başlık altında inceleyeceğimiz bir diğer düşünür ise Foucault'tur. İlk çalışmalarında yapısalcılık etkisi gözükse de zaman içinde post-yapısalcılığa doğru geçiş yapmıştır. Foucault'un (Akgündüz, 2013) önce tarih felsefesi alanında etkisi görülmüştür ve Nietzsche'nin tarihe bakış açısından etkilenmiştir. Foucault (Yorgancılar, 2011) daha sonra post-yapısalcı kuramda iktidar/bilgi yapılarını incelerken Nietzsche'nin tarih felsefesini kökleştirmesiyle "soy kütüğünü" bulmuştur. İktidarların stratejilerinde; toplumsal alanda bir düzen içinde bulunan norm ve değerleri içselleştirme vardır. Karşıt söylemlerde de kendi aralarındaki çekişmede ve savunmada iktidar/bilgi mevcuttur (Yorgancılar, 2011). Karşıt görüş açısından analiz içerisinden örnek verecek olursak; AKP ve HDP'li vekillerin bu bakış açısıyla birbirlerinde farklı oldukları görülmektedir. Ancak iktidar olma arzuları geleneksel iktidarın yerine halkın içinden, halka kendini benimsete görüş üzerine dayalıdır.

Foucault (Akgündüz, 2013) 1970'li senelerden başlayarak iktidar algısını yenilemiştir. Yeni baskıcı ve üretken, gelişime açık iktidar düzenini benimsemiştir. Foucault (Akgündüz, 2013) için iktidar bir yapılanma veyahut bir kurum anlamı taşımamaktadır. Foucault için iktidar bir yapı veyahut kurum değildir, iktidar Foucault'a göre toplumdaki karmaşık stratejilere denilmektedir bu bağlamda Foucault (Adar, (2012)) iktidar ilişkileri için şu önerileri sunmuştur:

- İktidar: elde edilen, korunan ya da kaçırılan değil, eşitsiz ve sürekli ilişkiler içerisindedir.
- İktidar ilişkileri ekonomik durumlara bilgi alışverişlerine veyahut cinsel ilişkilere (başka türlü ilişkilere) göre dışsallık durumunda olmaz.

- İktidar aşağıdan gelmektedir. Yani egemen olanla bağımlı olan arasında, yukarıdan aşağıya, toplumun içine giren ve daha az gruplara etki eden bir ikilik yoktur.
- İktidar bağlantıları öznel değildir ama kastidir.
- İktidar varsa direnme mevcuttur.

Foucault (Adar, (2012)) “Cinselliğin Tarihi” adlı kitabında iktidar ve beden arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Beden kavramı; Hristiyanlık düşüncesinden itibaren başlayan iktidar denetimi modern iktidar yönetiminin söylemi haline gelmiştir. 17nci yüzyılda rahipler; kişilerin günah çıkarma ayinlerinde cinsel açıdan detaylı sorular sormaktaydılar. Böylelikle cinselliğin kötü olduğu varsayılarak kişileri doğru yola sevk etmek istemişlerdir. Kısacası arzu söylemi insanların eylemlerindeki odak noktasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla kişi günah çıkarırken tüm arzularını da söyleme dönüştürülmektedir. 18nci yüzyılda iktidar cinsellik olgusuna farklı bir yol çizmiştir (Akgündüz, 2013). Doğum, evlenme, cinsel ilişki için ideal yaş, doğum kontrol uygulamaları gibi uygulamalarla nüfus yoğunluğunu kontrol etmeye çalışmışlardır. Tıp alanında ise cinsel sapkınlıklar “psikanaliz” alanında ele alınmıştır. Foucault için (Akgündüz, 2013) cinsellik psikanaliz tıp ve psikiyatri kurumları iktidar söylemi içine dâhil edilmelidir.

Foucault için (Akgündüz, 2013) dört tane cinselliğe dair iktidar ve bilgi mekanizması vardır. Bunlar;

- Kadını bedeninin histerik olduğu,
- Çocukların cinselliğine eğitiminde dâhil edilmesi gerektiği,
- Doğum isteklerinin toplumsallaştırılmaması

- Sapkın arzuların psikiyatrilendirilmesidir.

18'nci yüzyılda ise; cinselliğin gelişen iktidarla nesneye dönüşmesi görülmektedir. Nüfusu, iş gücünü, üretimi biyo-iktidar güvence altında tutmaya çalışmıştır. Biyo-iktidar modern toplumları daha yaşanabilir hale getirirken bir taraftan da iktidar yaşam şartlarını kategorize edip bireyi güvence alırken, nüfus üzerinde görünmez etkisini gerçekleştirmiş olmaktadır (Akgündüz, 2013). Post-yapısalcı kurmalarda öne çıkan söylem ve iktidar ilişkisidir. Foucault (Akgündüz, 2013) bu bağlamda iktidarı tek değil çoğul ele almaktadır.

2.5 Siyaset Söylemi

Türkiye siyasetinde aktif olarak görev alan kadın politikacılara değinmeden önce siyaset nedir ve Türk toplumunda siyasetin içerisinde bulun kadın politikacılara değinilmiştir. Türkiye'deki kadın politikacıların şematik dağılımları ve dünya üzerindeki cinsiyetçi yaklaşımlar içerisinde Türkiye'nin konumuna değinilmiştir.

2.5.1 Siyasal Kavramlar

Lasswell (Taşkın, 2014) siyaseti kimseyi; kim, neyi, nasıl ve ne zaman alır şeklinde alır şeklinde ifade etmektedir. Siyaset kelimesi köken bakımından Arapçadır (TDK, 2006). Türkçe karşılığı ise eğitim anlamına gelmektedir (TDK, 2006). Yunancada ise politika kelimesine karşılık gelmektedir (Yücel, 2013). Toparlayacak olursak siyaset toplumun hayatın düzenleyen kurallar koymak, korumak, değiştiren anlamına gelmektedir.

Aristoteles'in (Adar, (2012))(158 kent devletinin anayasa ve siyasi sistemlerini incelediği "Politika" adlı eserin, siyaset felsefesi tarihinde en eski kaynaklar arasında yer almaktadır (Yücekök, 1987). Aristoteles orta sınıfın güçlü olduğu, büyük kısmın

yönetime katıldığı, kamuoyunun ön planda olduğu bir sistem belirlemiştir (Yücekök, 1987). Siyaset bilimi (Yücekök, 1987) tam olarak 19ncü yüzyılda ortaya çıkmıştır. 20nci yüzyıla gelindiğinde ise siyaset içeren her şey araştırılabilir olmuştur. Siyaset bilimlerini incelerken istatistik ve matematik yararlı bilimler olarak kullanılmıştır.

Dil kavramı siyaset biliminde önemli rol oynamaktadır. Dil (Adar, (2012)); doğduğumuz andan itibaren işittiğimiz ve konuşmaya başladığımız ebeveynlerden edindiğimiz kültür, inanç ve anelerin devamlılığını sağlayan bir araçtır. 18nci yüzyıla kadar Batının dogmalara inanma dönemi bilimi seçmesiyle son bulmuştur. İnanç sistemleri dilin kullanımıyla birlikte toplumu da şekillendirmiştir. Akabinde; demokrasi, kadın hakları, hukuk devleti, azınlık hakları gibi inançların oluşmasında aracı olmuştur (Adar, (2012)). Kadın hakları kavramında dilin kullanılması hukuksal ve toplumsal örgütlenme konusunda ilişkilendirilse de feminist ve toplumsal teori daha politik olmuştur (Adar, (2012)).

2.6 Türk Toplumunu ve Siyaset Söylemi

Osmanlı Devleti'nin dini İslam'dır ve bu din olgusu Müslüman birliğinin temel dayanağını oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti Lale Devri ve Yeniçeri Ocağının kaldırılması ile bir takım yenilikçi ilkelere olanak sağlamıştır. Türkiye toplumundaki kadınlar için değişimin başlangıcı; hukuk, eğitim, toplum, siyaset ve ekonomik yapı yönünden II. Meşrutiyet dönemi olarak kabul edilebilir (Gökçimen, 2008). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurumasından itibaren ilk on yılı Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen reformlarla kadının yurttaşlık haklarını kazanmasını bir yandan Türk toplumunun yeniden yapılanmasını sağlamıştır, böylece büyük bir toplumsal değişim gerçekleştirilmiştir ve toplumsal, kültürel ve ekonomik yapı bu süreçte önemli etkenler sayılmaktadır (Gökçimen, 2008). Kadınlara dayatılan geleneksel

rollerle, siyaset yaşamına katılımın birbiriyle bağdaşmadığına olan inanç kadınların çevreleri tarafından bu alandan uzak tutulmalarına neden olmuştur oysaki kadınların toplumsal ve siyasi katılımına imkân tanıyacak eşit ve demokratik aile anlayışının yaygınlaşması gerekmektedir. Siyasette dünyada olduğu üzere Türkiye’de de siyasal yaşam erkek egemenliği, söylem ve dilin kullanımıyla ortaya çıkmaktadır. Kadınların çok büyük bir kısmı siyasetin dışında kalmaktadır çünkü kadınların siyasi hayattaki seçim sistemleri, siyasi partilerin yapısı ve işleyişinden kaynaklanmaktadır.

2.7 Türk Siyasetindeki Kadın Politikacılar

Türk toplumu; ataerkilliği ön plana çıkaran bir toplum yapısına sahip olduğu için kadınlar karşı eril şiddet normalleştirilmiştir. Türk toplumunun namus kavramı, töreleri, gelenek ve görenekleri kadını suçlayan, cinsel açlığın sömürüsüne sürükleyen bir toplumsal yapılanmaya sahiptir. Sahip olduğumuz yasaların belir bir noktada sonra yetersiz kaldığı ve eril şiddete destek çıkan noktaya geldiği gözlemlenmektedir. İslamiyet’ten önceki Türk toplumunda kadın ve erkek eşit durumdaydı dolayısıyla bu toplumun feminist ve demokratik olduğunu söyleyebiliriz (Adar, (2012)). İslamiyet’in kabulüyle birlikte kadının yeri köklü bir değişime uğramıştır, İslam’da kadına sınırlı haklar verilmektedir (Abdullah, 2016). Kadının asıl görevi; erkeğe itaat etmek, ev işleri yapmak, susmak ve ezilmek olarak ataerkil toplumda kabul görmektedir. Osmanlı döneminde kadınlar; düzeni ve dini yapılandırmayı bozmakla itham edilmişlerdir ancak Tanzimat dönemini sonrasında kadının toplumdaki yeri değişmeye başlamıştır (Adar, (2012)). Bu değişimler eğitim alanında da görülmektedir. Kanuni esasi (Adar, (2012))yürürlüğe girdiğinde ilköğretim zorunlu hala getirilmiş ve kız çocuk ile erkek çocuk eşit şartlarda okumaya başlamıştır. Cumhuriyet dönemine geçişte de değişiklikler görülmeye devam edilmiştir. Örneğin; Kız Enstitüleri açılması gibi (Adar, 2012). Bu enstitünün

açılmasıdaki amaç kadının modernite ile birlikte evdeki işlerinde daha verimli hale gelmesidir. Modernite kavramını benimsetip Türkiye'nin ihtiyacı olan şeyler üzerinden uygulanmıştır (Adar, 2012).

Foucault'un (Akgündüz, 2013) modernite anlayışı tüm toplumlarda olduğu gibi önce kadını etkilemektedir. Türk kadını siyasal alanda simge niteliğinin önüne geçememiştir. Askeri darbelerin olduğu dönemlerde kadın siyasilerin varlığı ortaya çıkmıştır. Fakat yine de geri planda kalmıştır. 1961 anayasasından sonra kadın aktif olarak siyasete rol almaya başlamıştır (Adar, 2012). Ancak bir süre sonra kadın arka planda kalmıştır (Adar, 2012). Siyasi partilerin ideolojik söylemleri ne olursa olsun kadını iletişim nesnesi gibi algılamaktadırlar. Örneğin siyasi partilerin kademe yapılarında erkekler varken, kadınlar yan kuruluşlarda veya derneklerde görev almaktadırlar.

Tablo 1'de 2017 Yılı Küresel cinsiyet raporunda dünya üzerinde cinsiyetçi yaklaşımlar arasındaki gelişim seviyesi gösterilmektedir.

Tablo 1: 2017 Yılı Küresel Cinsiyet Raporu (Türkiye, 2017)

1	Iceland	135	Jordan
2	Norway	136	Morocco
3	Finland	137	Lebanon
4	Rwanda	138	Saudi Arabia
5	Sweden	139	Mali
6	Nicaragua	140	Iran
7	Slovenia	141	Chad
8	Ireland	142	Syria
9	New Zealand	143	Pakistan
10	Philippines	144	Yemen
131	Turkey		

Tablo 1’de açıklanan verilere göre Türkiye dünya üzerinde cinsiyetçi yaklaşımlar arasında gelişme seviyesi en az olan ülkelere yakın konumda gözükmektedir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti’nde uygulanan cinsiyetçi tutumların sonuçları da dünya çapında yer edinmiştir

Tablo 2’te ise 2017 yılına ait Türkiye’de cinsiyet uçurumunun analizi verilmektedir.

Tablo 2: 2017 Yılı Cinsiyet Uçurumu Raporu (Raporunu, 2017)

	2006		2007	
	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan
Türkiye				
Küresel Cinsiyet Eşitliği puanı	105	0,585	131	0,625
Ekonomiye katılım sayısı	106	0,434	128	0,471
Eğitime katılım	92	0,885	101	0,965
Sağlık ve sağ kalım	85	0,969	59	0,977
Siyasi güçlenme	96	0,052	118	0,088
Değerlendirmeye alınan toplam ülke sayısı	115		144	

Tablo 2’de ise Türkiye 144 ülke arasında 131. sıradadır. Sosyo ekonomik yapıya bakıldığında ise kadının toplumun içerisinde yeri geri kalmış durumdadır.

2.8 Türkiye Siyasetindeki Kadın Siyasilerin Şematik Dağılımları

Türkiye Cumhuriyeti parlamentosunda görev alan partilerin bünyesindeki kadın milletvekillerinin sayısı ve siyasette yer bulan kadınların sayılarına ait bu tablolar güncel bilgiler içermektedir. 2015 yılındaki seçimlerine ilişkin bu tablolarda kadının siyasetteki aktif durumları göz önüne serilmiştir.

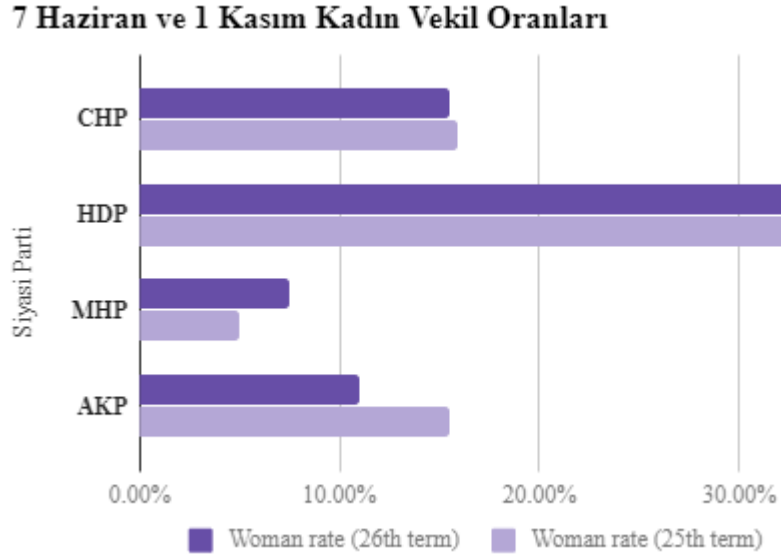
2015- 2017 yılı, 26. dönem seçimlerine ilişkin Tablo-3'te, kadının siyasi yaşamdaki aktif durumları göz önüne serilmiştir.

Tablo 3: Geçmişten Günümüze Kadının Siyasetteki Yeri (İstatistikleri, 2018)

Seçim Yılı	Parlamentodaki Milletvekili Sayısı	Kadın Milletvekili Sayısı	Kadın oranı (%)
1935	395	18	4,6
1943	435	16	3,7
1950	487	3	0,6
1957	610	8	1,3
1965	450	8	1,8
1973	450	6	1,3
1991	450	8	1,8
1999	550	22	4,2
2002	550	24	4,4
2011	550	79	14,3
2015 (Haziran)	550	97	17,6
2015 (Kasım)	550	81	14,7
2017	543	76	14
2017	543	75	13,8

Seçim yılları taban alınarak hazırlanmış olan tablo 3'te kadının siyasi yaşamdaki artışı görülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından sonra 1950'li yıllara gelindiğinde kadının siyasi yaşamda düşüşe geçtiği görülmektedir. 1991 yılına kadar devam eden bu süreç 1999 yılında kırılmış ve kadın vekil sayısı yükselişe geçmiştir. Ancak 2015 seçiminde kadın vekil sayısı tablo-3'te görüldüğü gibi artışa geçmesine rağmen

meclis kararı ile ikinci bir seçim turu olması nedeniyle kadın vekil sayısı birinci seçim oturumuna göre düşmüştür.

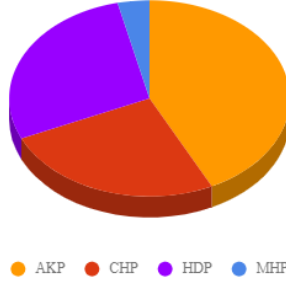

Şekil 1: 26'ncı Dönem Kadın Vekil Oranları (Tahaoğlu, 2015)

Şekil 1'de 26. TBMM Dönemi'nde milletvekillerinin yüzde 14,9'unu kadınlar, yüzde 85,1'ini erkekler oluşturmaktadır. Bir önceki dönemde yani 25.TBMM döneminde kadın milletvekili oranı yüzde 17,6 tekabül etmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre ise mecliste kadın erkek eşitliğinde Türkiye dünyada 91. sırada yer alıyor. (Tahaoğlu, 2015).

Şekil 2'de 26'ncı dönem kadın vekillerin partilere göre dağılımını göstermektedir.

82 Kadın Milletvekilinin Partilere Göre Dağılımı

Şekil 2: 26'ncı Dönem Kadın Vekillerin Partilere Göre Dağılımı (Tahaoglu, 2015)

Şekil 2'de görüldüğü üzere en az kadın vekil MHP iken en fazla kadın vekil sayısı ise Ak Parti bünyesinde bulunmaktadır, hemen ardından HDP gelmekte ardından CHP'nin kadın vekilleri gelmektedir.

Tablo 4'te 26. Dönem kadın vekillerin partilere göre oranları verilmektedir (Derneği, 2015).

Tablo 4: Kadın Vekiller (İstatistikleri, 2018)

Parti Adı	Kadın		Erkek		Parti Toplamı
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	
AKP	34	10,76	282	89,24	316
CHP	19	14,5	112	85,5	131
MHP	3	8,33	33	91,67	36
HDP	19	35,19	35	64,81	54
Bağımsız	1	16,67	5	83,33	6
Genel Toplam	75	13,8	467	86	543

26'ncı dönemde kadın siyasilerin politika içindeki dağılımları şematik olarak aktarılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti parlamentosunda aktif görev alan partilerin kadın vekillerine ait bulgular mevcuttur. En fazla kadın vekil sayısı AKP en az kadın vekil sayısı MHP içerisinde bulunmaktadır. Bağımsız vekil sayısı ise bir kadın vekilden oluşmaktadır.

Tablo 5’de yerel yönetimde görevli 2018 yılına ait veriler mevcuttur.

Tablo 5: Yerel Yönetimdeki Kadın Başkan ve Meclis Üyeleri Sayısı (İstatistikleri, 2018)

	Toplam Sayı	Kadın Sayısı	Kadın Oranı (%)
Büyükşehir Belediye Başkanı	30	2	6,77
İl, İlçe, Belde Belediye Başkan	1351	37	2,7
İl, İlçe, Belde Belediye Başkan Eş Başkanları ile	1351	105	7,7
İl Genel Meclis Üyesi	1251	60	4,8
Belediye Meclis Üyesi	20498	2198	10,7

Tablo 5’te yerel yönetimde başkan ve meclis üyelerinin dağılım oranları ile kadın vekillerin ve il temsilcilerinin oranları tablo 5’te de görülmektedir.

Tablo 6’da partilere göre kadın il başkanlarının oranları gösterilmektedir.

Tablo 6: Kadın Vekiller ve Siyasi Partiler (İstatistikleri, 2018)

	Toplam İl Başkanı	Kadın İl Başkanı	Kadın Oranı (%)
AKP	79	1	1,26
CHP	81	2	2,47
MHP	81	2	2,47
HDP (EŞ BAŞKAN)			

Tablo 6’da görüldüğü gibi kadın il temsilcilerinin oranları görülmektedir. En fazla kadın başkan CHP ve MHP partisinde mevcuttur. HDP’de ise eş başkan uygulaması gözükmemektedir. Kadın vekiller ve illerdeki temsilciler olmak üzere, siyasi partilerdeki kadınların oranı tablo 6’da görüldüğü gibi en yüksek 2,47 olarak gösterilmektedir.

Tablo 7’de bakanlar kurulundaki kadın kabine üyelerinin sayısı gösterilmektedir.

Tablo 7: Bakanlar Kurulu Kadın Sayısı (İstatistikleri, 2018)

	Toplam Üye Sayısı	Kadın Üye Sayısı	Kadın Oranı (%)
Kabine Üyeleri	27	2	24

Tablo 7’de görüldüğü üzere erkek kabine üyeleri arasında kadın sayısı sadece iki kişiden oluşmaktadır.

Tablo 8’de bakanlıkta görevli kadın oranı gösterilmektedir.

Tablo 8: Bakanlıkta Görevli Kadın Vekiller (İstatistikleri, 2018)

KURUM ADI	TOPLAM SAYI	KADIN SAYISI	KADIN ORANI (%)
Adalet Bakanlığı	1	0	0
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	1	1	100
Avrupa Birliği	1	0	0
Başbakanlık	1	0	0
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	1	0	0
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	1	0	0
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	1	0	0
Dışişleri Bakanlığı	1	0	0
Ekonomi Bakanlığı	1	0	0
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	1	0	0
Gençlik ve Spor Bakanlığı	1	0	0
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	1	0	0
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	1	0	0
Hazine Müsteşarlığı	1	0	0
İçişleri Bakanlığı	1	0	0
Kalkınma Bakanlığı	1	0	0
Kültür ve Turizm Bakanlığı	1	0	0
Maliye Bakanlığı	1	0	0
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0	0
Milli Savunma Bakanlığı	1	0	0
MİT Müsteşarlığı	1	0	0
Orman ve Su İşleri Bakanlığı	1	0	0
Sağlık Bakanlığı	1	0	0
Savunma Sanayii Müsteşarlığı	1	0	0
Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	1	0	0
GENEL TOPLAM	25	1	4

Tablo 8’de toplam 25 bakanlık sayısı görülmektedir AKP’nin iktidar olduğu mecliste kendi bakanlarının arasından sadece bir kadın vekile bakanlık vermiştir. Bu bakanlık ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıdır.

Tabloların genel durum analizi yapılacak olursa kadının siyasi yapılanmalarda daha çok yer edinmesi gerekmektedir.

2.9 Medya ve Kültür

Türkiye siyaseti içerisinde bulunan kadın politikacıların mesajlarının incelenebilmesi için kültür ve medyanın da literatür içerisinde yer alması gerekmektedir. Medyanın yaygınlaşması nasıl başlamıştır ve sosyal medyanın günümüzdeki durumuna değinmek gerekmektedir.

2.9.1 Medyanın Toplum İçin Önemi

1950’li yıllarda dönemin en önemli KİA aracı radyodur (Çoban, 2010). 1950’li yıllardan sonra televizyonun yaygınlaşması toplumda hızla yerini almıştır. Değişen teknoloji ile birlikte KİA’da her toplumda aynı anda kullanılmıştır demek yeterli değildir. Bu bağlamda medyanın sözlük anlamını aktaracak olursak; kişilerarası iletişimi sağlayan radyo, televizyon, gazete gibi basılı yayın organlarına denilmektedir (TDK, 2006). Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte “internet” terimi medya literatürüne eklenmiştir (Çoban, 2010).

Kitle iletişimi dünyanın medeniyet tanımlamasına yeni bir anlam kazandırmıştır. Gelişen teknoloji ağı sayesinde bireysel okuma potansiyelleri artmış ve basın-yayın teknikleri de gelişmeye devam etmiştir. Tüm bunların sonucunda kitle iletişim araçlarını kullanan kişiler veya kurumlar hedef kitleye kolayca ulaşabilmektedir. Gelişen web ağları sayesinde dünyanın bir ucundan diğer ucuna hemen

ulaşabilmektedir bu doğrultuda iletişim olgusu kolaylaşmıştır. Kitle iletişim araçları toplumsal olayları, siyasi olayları da etkilemiştir ve gelişme konusunda öncü olmuştur. Akabinde kültür nedir ve Türk kadının sosyal medyada kültürel anlamda aktarımına değinilmiştir.

2.9.2 Yeni Medya ve Sosyal Medya

Geleneksel Yeni medya kanalları; radyo, televizyon gibi medyalarında dışına çıkmıştır. Yeni iletişim teknolojileri; elektronik posta, kablolu televizyon, iletişim uyduları, internet sistemleri vb. olarak belirlenmektedir İnternetin kullanımının yaygınlaşması ile “sosyal medya” dönemi başlamıştır (Kocadaş, 2005). Bu dönemin en belirgin özellikleri; fotoğraf, video paylaşma, görüntülü görüşebilmek, ses dosyası gönderip alabilmek, metin gibi kategorileri içermektedir (Kocadaş, 2005). Bu kategorilerde bireyin birbirleriyle internet üzerinden paylaşım, bilgi alışverişi ve arkadaşlık yapılmasına sosyal medya denilmektedir (Vural & Bat, 2010). Sosyal ağlarda medya platformlarına örnek verecek olursak; Facebook, Instagram, Myspace, Msn, Twitter, Snapchat, Pinterest gibi eski ve yeni uygulamaları söyleyebiliriz. Bu ağlarda bilgi paylaşma, kişisel bilgilerin olduğu, biyografilerin yer aldığı kişisel profil sayfaları da diyebiliriz. Bu ağlarda arkadaş edinebilir, bir ideolojiyi tartışabilir, savunabilir veya destekleyebilirsiniz, hobiler edinebilir, günlük yaşama dair bilgiler bulabilir, dünyanın bir ucundaki kişiler ile iletişim kurabilirsiniz (Vural & Bat, 2010). Yani sosyal ağlar oldukça geniş kitlelere kısa sürede ulaşabilmektedir.

Günümüzde birçok politikacı sosyal paylaşım sitelerindeki hesaplarını kullanarak seçmenleriyle iletişim kurmaktadır (Albayrak, 2012). Sosyal medya araçları da vatandaşların politikacıları sorgulayabilmesine ve politikacının da vatandaşlarının isteklerini, düşüncelerini ve görüşlerini daha iyi öğrenmesini sağlamaktadır

düşüncelerini daha kolay öğrenmesini sağlıyor. Artık, politikacılar ve vatandaşlar arasındaki aracı kişiler yavaş yavaş devreden çıkıyorlar.

2.10 Kültür

Kültür terimi dilimize Fransızca “cultura” kelimesinden geçmiştir (Gurur, 2015). Kültür (Gurur, 2015); bir toplumun yaşamın her anında, sanatta, bilimde, eğitimde, sporda yani her alanda oluşan tutumlarda, davranışlarda, anelerde, inançlarda toplumun büyük çoğunluğunca benimsenmiş olması böylelikle ayırt edilebilirliğe yarayan maddi ve manevi değerlerin tümüne denilmektedir. Bu bağlama KIA bir kültür aktarıcı görevi görmektedir.

Toplumun yaşadığı siyasi ve ekonomik değişimin işleyebilmesi ve haberdar edilebilmesi içinde iletişim araçları devreye girmektedir. İletişim araçlarının özgür olması gerekmektedir. Kitle iletişimin anayasal veyahut ta hukuksal olarak özgür olması değil, eylemi gerçekleştirecek kadar özgür olması gerekmektedir. KIA toplumu etkileme, yön verme işlevine sahipken kadın medyada ne kadar özgürdür diye sorabiliriz. Türkiye'nin televizyon kanallarında kadının temsili (Aydan, 2015); metres rollerini oynandığı diziler ve sinemalar, maço erkeklerin kadını korumak adına şiddet vari eril rolleri akabinde bunu namus, töre diye normalleştirme çabalarına karşın, kentli veya bekâr, açık veya kapalı diye gösterilen ve ayrıştırılan kadınlar ne kadar özgürdür? Kadınları siyasette değil de hayır kurumları veya vakıflarda yer aldığını görmekteyiz. Siyasete egemen olan kısım ise erkeklerde oluşmaktadır.

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu bölüm tezin yöntem bölümünü içermektedir. Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi tekniği kullanılmıştır. Van Dijk'ın bu tekniği makro ve mikro yapı olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu bağlamda analiz bölümünde makro ve mikro çerçeve içerisinde inceleme yapılacaktır. Söylem analizinde mikro verilerin fazla olması nedeniyle analiz çalışması mikro veriler üzerinde olmaktadır, az sayıda makro veri analizi de yer almaktadır. Literatür taramasında edilen verilerde ve de belirlenen kuramcılar analizin içerisinde yer almaktadır. Van Dijk'ın (Özer, 2011) makro yapı çözümlemesi tematik ve şematik olarak da incelenmiştir. Tematik kısımda kadın siyasilerin yayınladıkları mesajların başlıkları, giriş cümleleri, mevcuttur. Dilin kullanım şekli analiz edilmiştir. Van Dijk'ın (Özer, 2011) mikro yapı çözümlemesi ise sözcük seçimi, kullanılan fotoğraflar, bölgesel uyumu içermektedir, bu bağlamda mikro yapı analize uygulanmıştır.

3.1 Verilerin Toplanması ve İncelenmesi

Türkiye'deki aktif olarak siyasi hayatın içerisinde olan kadın politikacıların 8 Mart 2018'de kutlanan Dünya Emekçi Kadınlar günü adına 6,7 ve 8 Mart 2018 tarihlerinde toplam üç gün olmak üzere sosyal medya hesapları, kişisel web sitelerindeki yayınladıkları mesajlarının üzerinden veri taraması yapılmıştır. Bu bölümde eleştirel söylem analizinin açıklaması ve analizinin açıklamasına ve içeriğine değinilmiştir.

3.2 Van Dijk'ın Eleştirel Söylem Analizi

Verilerin incelemesinde Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi tekniği kullanılmıştır. Tezin içeriğinde kullanılan eleştirel söylem analizinin etkileşim noktası kadın siyasilerin kullandıkları dili içermektedir. Dilin kullanımını mikro analiz kısmına ele alınmıştır.

3.2.1 Analizde Makro/Mikro Kodlar ve Çerçeveler

Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi çözümlemesi ikiye ayrılmaktadır: makro ve mikro yapı (Özer, 2011). Van Dijk'ın söylem çözümlemesi makro yapının ve mikro yapının ayrı ayrı çözümlendiği iki ana bölümden oluşmaktadır. Literatür taramasından elde edilen verilerle birlikte analiz kısmında bu alandaki verilerden de yararlanılmıştır.

Makro yapı çözümlemesinde ardalın ve bağlam bilgisi, mesajı yayınlayanın yorumları veya değerlendirmeleri, fotoğraflar vb. unsurlar makro yapı içerisinde ele alınmıştır. Makro analiz içerisinde sosyal teori kuramcılarında Parsons kullanılmıştır. Parsons (Adar, 2012) için aktör diye nitelendirdiği örgüt kültürü içerisinde bulunan kişiler mevcuttur. Örneğin bu analiz içerisinde Aylin Nazlıaka'nın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü anma mesajında (bkz. Şekil 5: Aylin Nazlıaka'nın Resmi Instagram Hesabı, 2018 (Nazlıaka, Instagram.com, 2018) Twitter adresindeki paylaşımında aktör görevi üstlendiği görülmektedir (Adar, 2012). Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter hesabındaki görüntü resmi desteklediği takım olan Ankara Gücü taraftarı eşliğinde yayınlamıştır bu bağlamda görsel makro analiz çerçevesinde incelenmiştir.

Mikro yapı çözümlemesinde ana bölgesel uyum, sözcük seçimleri ve retorik çözümlemeleri yapılmaktadır. Bu bağlamda literatür taramasında elde edilen veriler neticesinde analiz içinde kullanılacak kuramcılar bulunmaktadır. Bu kuramcılar: Foucault, Bauman ve Parsons olarak belirlenmiştir. Feminizmin öncülerinden Simon de Beauvoir'a makro yapı analizinde yer verilmiştir. İktidarların stratejilerinde; toplumsal alanda bir düzen içinde bulunan norm ve değerleri içselleştirme varken karşıt söylemlerde de kendi aralarındaki çekişmede ve savunmada iktidar ve bilgi içermektedir.

3.2.2 Makro Çerçeve

Van Dijk'ın (Özer, 2011) makro yapı çözümlemesi tematik ve şematik olarak ayrılmaktadır. Tematik kısım içerisinde kadın siyasilerin yayınladıkları mesajların başlıkları, giriş cümleleri, olayın sunumu, ardalın ve bağlam bilgisi bulunmaktadır. Şematik kısımda ise durum, mesajın sunumu ve yorumu bulunmaktadır.

3.2.3 Mikro Çerçeve

Van Dijk'ın (Özer, 2011) mikro yapı çözümlemesi ise cümlenin yapısı, sözcük seçimi, kullanılan fotoğraflar, bölgesel uyumu olarak ele alınmıştır.

3.3 Söylem Analizinde Tematik ve Şematik İnceleme

Van Dijk, eleştirel söylem analizinde metinleri makro ve mikro yapılar olarak incelemektedir. Makro yapı incelemesinde; haber başlıkları, alt başlıklar, haber girişi gibi bölümler tematik olarak analiz edilmektedir. Şematik analiz de ise anlatı örgüsü ve olaya konu olmuş tarafların tepkileri incelenmektedir (Özer, 2011). Mikro yapı incelemesinde ise Van Dijk; sözcük seçimleri, cümle yapıları, cümleler arasında kurulan nedensellik ilişkilerini inceler (Özer, 2011).

Tablo 9: 24 Haziran 2018 Seçim Barajını Geçen Partilerin Kadın Vekil Sayıları (BBC, 2018)

AKP	HDP	CHP	MHP	İYİ PARTİ	BAĞIMSIZ
52	25	18	5	3	1

Bu bağlamda tablo 9’da verilerin sonucunda 24 Haziran 2018 genel seçimlerinde en çok kadın vekil sayısı AKP VE HDP’ye aittir. Seçime 2018 yılında giren İyi Parti ise sadece 3 kadın vekili meclise taşıyabilmiştir.

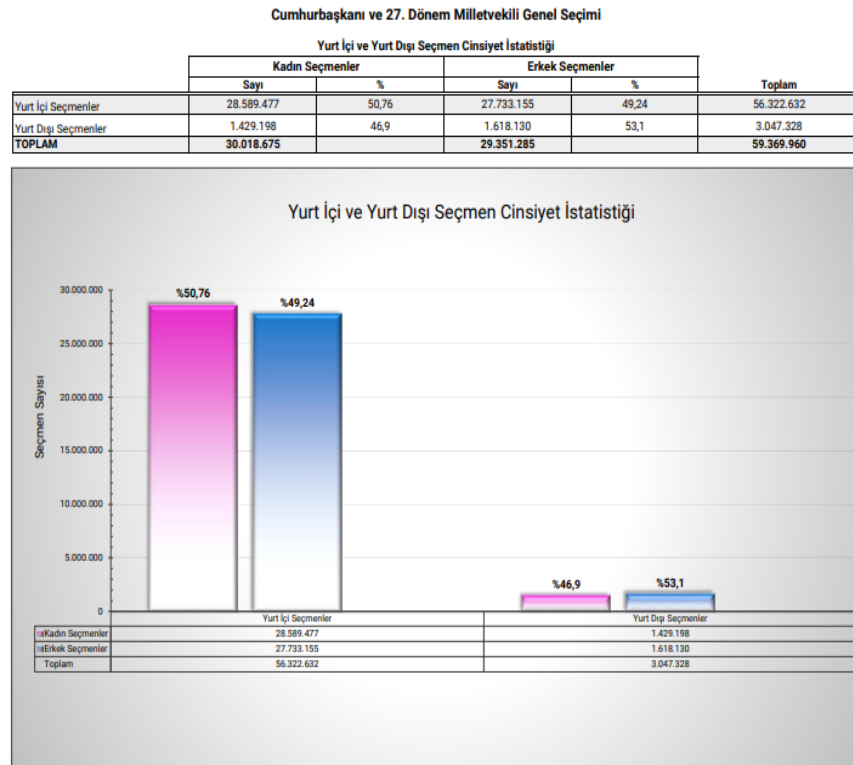
Mecliste kadın vekil sayıları Ak Parti’de 34, Cumhuriyetçi Halk Partisi’nde 19, İyi Parti ve Milliyetçi Hareket Partisi’nde 3 ve bağımsız adaylardan 1 kadın aday meclise girmiştir (Derneği, 2015). Nüfusun %50’si kadın iken, seçmen kadın sayısı ise %51’dir. Seçme ve seçilme hakkından 84 yıl sonra %22 oranında kadın mecliste vekil olarak yer almıştır. Seçim süresince partilerin tümünden 4 bin 200 aday başvurmuş olup bunların 931 kişisi kadın adaydı (Derneği, 2015). 27nci dönemde kadın vekil sayısı 600 kişi arasından 103 kişi olarak belirlenmiştir. 26. Dönem içerisinde kadın vekil sayısı %14,7 iken bu sayı 27. dönemde bu sayı yüzde 17,1’e çıkmıştır. Kadın oranının en yüksek olduğu parti HDP olmuştur akabinde HDP’yi sırayla AKP, CHP, MHP ve İYİ Parti takip etmiştir. 81 ilden oluşan Türkiye’de 33 ilden kadın vekil çıkmamıştır.

33 ilde kadın vekil yok

Şekil 3: 27'nci Dönem Kadın Vekillerin Harita Üzerinde Dağılımları (Derneği, 2015)

Harita üzerinde siyah renkli iller kadın vekillerin olmadığını göstermektedir. Kadın vekil çıkmayan iller şöyle: Adıyaman, Amasya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Burdur, Çankırı, Çorum, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Kars, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sinop, Tunceli, Uşak, Yozgat, Zonguldak, Bayburt, Karaman, Kırıkkale, Ardahan, Iğdır, Karabük, Kilis, Osmaniye.

Şekil 4: 27'nci Dönem Yurtiçi ve Yurtdışı Seçmen Cinsiyet Dağılımı

Şekil 4'te görüldüğü üzere yurtiçi ve dışı seçmenlerinin cinsiyet dağılımları mevcuttur. Yurtiçi kadın seçmen sayısı %50,7 iken yurtdışında %46,9'dur. Erkek seçmenin yurtiçi rakamı %49,24 iken yurtdışında bu rakam %53,2'i göstermektedir.

Tablo 10: 27'nci Dönem Partilerin Dağılımı (Sonuçları, 2018)

Partiler	AKP	HDP	CHP	MHP	İyi Parti	Hüda Par	VP
Milletvekili Sayıları	293	67	146	50	44	0	0

Tablo 10'da gördüğümüz gibi 24 Haziran 2018 sonuçlarına göre partilerin meclisteki dağılımları şöyledir: AKP 293, CHP 146, HDP 67, MHP 50 ve İYİ Parti'nin 44 milletvekili mecliste görev alacak. HÜDA PAR ve Vatan Parti mecliste yer almamıştır.

Bölüm 4

ANALİZ VE ÇÖZÜMLER

Analize başlamadan önce Türkiye'deki siyasi partilere kısaca değinebiliriz. Türkiye'de 87 adet siyasi yapılanma mevcuttur (Partiler, "Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı", 2018). Türkiye Cumhuriyeti'nde 298 sayılı "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun" gereğince 1 Ocak veya altı ay öncesi itibari ile büyük illerde kongreler yapan ve teşkilat kuran partiler seçime girebilme hakkına sahiptir (Gazete, 2018). 24 Haziran 2018 yılı seçimlerinden yer alan partiler; İyi Parti, Adalet ve Kalkınma Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Halkların Demokratik Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Saadet Partisi ve Vatan Partisidir (Merkezi, 2018).

Yapılan incelemede siyasette aktif olan partilerin medyada göz önünde bulunun kadın politikacıları esas alınmıştır. Meclisteki kadın sayısının azlığını göz önünde bulundurarak kadın vekiller titizlikle seçilmiştir. Van Dijk'ın (Özer, 2011) grup içi ve de grup dışı diye tanımladığı bu olguyu kişilerin sunduğu metin içinde ele alacağız.

Türkiye Cumhuriyeti 15 Temmuz 2016 yılında Ankara ve İstanbul'da başlayan askeri bir kalkışmaya tanık olmuştur. (Çakı, 2018) Bu darbe girişimi sonrası askeri ve sivil kayıplar yaşanmıştır. Gerek toplum hayatı gerekse siyasi hayat bu olaydan

olumsuz etkilemiştir. Türkiye'nin doğu kısmında süren terör örgütüyle çatışmalar sonucu hem halktan hem de askeri/polis kuvvetlerinden kayıplar verilmeye devam edilmiştir. Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) terör örgütünün devlet kademelerine kadar sızmış olması, devletin birçok memur ve askeri personel hakkında soruşturma açmasına, işlerine son vermesine ve hapis istemiyle yargılanma sürecini başlatmasına neden olmuştur (Çakı, 2018). Bu durum nedeniyle devlet daha hızlı kararlar olabilmek ve ülkeyi denetim altında tutabilmek adına ‐olağanüstü hal‐ (OHAL) sürecini başlatmıştır. Bu süreç bir senedir devam etmektedir. Dolayısıyla medyanın da etkisiyle halk bu yaşanan durumlardan olumsuz etkilenmiş, kendi içlerinde bölünmeler yaşamaya başlamışlardır.

Mesajların analiz kısmına geçmeden önce kısaca siyasi partilere değinilmesi gerekmektedir. Ülkemizde 87 adet aktif siyasi parti bulunmaktadır (Partiler, Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 2018). Ancak biz bu partilerden meclis içinde ve dışında bulunan ve seçim öncesi gündemde olan partilerden; CHP, MHP, AKP, İYİ ve HDP'nin yanı sıra bağımsız vekil olan kadınların, kadın kolları başkanlarının mesajlarını analiz edeceğiz.

Tablo 13'te (bkz. ekler sayfa 102 (Partiler, Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 2018)) görüldüğü üzere Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi hayatta aktif 87 adet parti bulunmaktadır. Bunların yalnızca belli bir bölümü belirlenen baraj sayısını geçerek meclise girmeye hak kazanmıştır. 24 Haziran 2018 yılında yapılan meclis ve başkanlık seçimiyle birlikte Türkiye Cumhuriyeti meclisinde yer edinen partiler şöyledir; AKP, MHP, CHP, İYİ Parti ve de bağımsız vekillerdir. TBMM'de 27.cni dönem kadın vekil aday sayısı HDP' de 226, İYİ

Partide 150, Vatan Partisinde 150, CHP’de 137, AKP’de 26, Saadet Partisinde 79 ve MHP’de 79 kadın aday adayı olarak belirlenmiştir.

Türkiye toplumu farklı etnik kökenlerden, dillerden ve dini görüşlerde oluşmaktadır. Durkheim’ın (Balkız, (2004)) bu farklılıkları organik dayanışma içerisinde ele almıştır Organik dayanışma içerisinde hukuki anlamda anayasal haklar, toplumsal anlamda farklı görüşler, inançlar ve değerler mevcuttur (Balkız, (2004)). Bir diğer görüş ise Foucault’un (Akgündüz, 2013) bilgi, iktidar ve etik olarak tanımladığı sorunsallardır. Türkiye toplumundaki gelenek ve göreneklerin, kutsal kabul edilen annelik görevinin akabinde oluşan cinsiyetçi tutumların iktidar olan ve olmak isteyen kadın siyasiler tarafından benimsenmiş ve bize aktarılan görüşlerinin analizi yapılmıştır. Bu görüş üzerinden de analiz yapılmıştır. Post-yapısalcı kuramın düşünülerinden analiz bölümünde yararlanılmıştır.

Tablo 11’de verilen sosyal medya bilgileri araştırma için belirlenen kadın siyasetçilerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yayınladıkları mesajların tarihlerini içermektedir.

- HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ’ın tutuklu bulunması sebebiyle ilk mesajını yayınlama tarihi 6 Mart 2018’dir. Yüksekdağ’ın tutuklu nedeniyle hapisaneden yazdığı mektubu partisinin web sitesinde paylaşılmıştır.
- Meral Akşener’in başkanı olduğu İyi Parti Manisa teşkilatı 7 Mart 2018’de dünya emekçi kadınlar günü anma mesajını yayınlamıştır. Akabinde 8 Mart 2018’de Instagram ve de Twitter hesaplarından Akşener anma mesajlarını yayınlamıştır

- AKP’li bakan Fatma Betül Sayan Kaya ise kendi adına açılmış web sitesinden 8 Mart 2018 tarihinde kadınlar günü anma mesajı yayınlamıştır.
- Bağımsız vekil Aylin Nazlıaka 8 Mart 2018 tarihinde hem Instagram hesabı hem de Twitter hesabından anma mesajı yayınlamıştır.
- MHP’li Nevin Taşlıçay şahsi web sitesin, Twitter ve Instagram hesabından anma mesajı yayınlamıştır.
- CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi 8 Mart 2018 tarihinde anma mesajı yayınlamıştır.

Çalışmanın temel noktaları Türkiye toplumundaki siyasi partilerin kadın politikacılarının kadın olgusu, kadınlar günün yayınladıkları mesajlardan bulunan cinsiyetçi söylemler ve ideolojisi aynı olmayan kadınlara yönelik cinsiyetçi söylemlerinin neler olduğu üzerinedir. Bu bağlamda araştırma içerisinde çıkan sorular ve cevapları şu şekildedir:

- **Soru 1:** Türkiye Cumhuriyeti’nde siyasetinde aktif görev yapan kadın politikacıların kadın olgusu nedir?

T.C. içerisinde toplumun çoğunluğun dini yapısı İslam olmasına rağmen birçok etnik kökenden yurttaş yaşamaktadır. Ancak gelenek ve göreneklerin olduğu Anadolu coğrafyasında kadın; ev işleri yapan, çocuk bakan, meslek seçerken kadına uygun (öğretmen, hemşire vb.) meslekleri seçmek zorundadır anlayışı hala devam etmektedir (Çakır, 2008).

- **Soru 2:** Kadın siyasilerin kadınlar gününde yayınladıkları mesajlarda cinsiyetçi söylemler mevcut mu?

Tablo 11: Kadın Politikacıların 8 Mart 2018 Kadınlar Gününde Yayınladıkları Mesajlarının İçerisindeki Cinsiyetçi Kelimeler

Kadın Siyasiler	Meral Akşener (İyi Parti)	Nevin Taşlıçay (MHP)	Aylin Nazlıaka (Bağımsız)	Gamze Akkuş İlgezdi (CHP)	Fatma Betül Sayan Kaya (AKP)	Figen Yüksekdağ (HDP)
Facebook	Fedakâr kadın Doğuran kadın	Gelenek taşıyıcı kadın	-	-	-	-
Instagram	Kader	-	Doğuran kadın	-	-	-
Twitter	Çiçek	Gelecek taşıyan	Doğuran kadın	Kadın ve çiçek Fedakâr anne	-	-
Web Siteleri	-	Ev kadını Erkeği tamamlamak	-	-	Gelenek taşıyan	Yenilmez kadın

Tablo 11’de görüldüğü üzere kadın siyasetçilerin sosyal medyada yayınladıkları kadınlar günü iletilerinin içerisinde cinsiyetçi kelimeler bulunmaktadır.

- Meral Akşener; Facebook mesajında birer kez olmak üzere fedakâr ve doğuran kadın ifadelerini kullanmıştır. Fedakârlık hayat içerisinde kadının görevi değildir, kadın ve erkeğin eşit koşullarda eşit fedakârlıklar içerisinde yaşamlarını sürdürmesi gerekmektedir. Kadının anne olmak istemesi de bir seçim hakkıdır. Şener bir kere yenilediği bu söyleminde kadını anne olarak empoze etmeye çalışmıştır, ancak hayatta anne olmak istemeyen kadınlarda yaşamaktadır. Kadını kaderi yönlendiren manevi bir güç olarak 2 kere yinelediği Twitter mesajında kadın kader belirteci değildir. Hayata erkek ve kadın olarak, aile olarak yön vermektedirler. Bir

diğer Twitter mesajında kadını çiçek olarak nitelemiştir bu bağlamda kadını naif, kırılğan, sessiz, itaatkâr olarak göstermektedir.

- Nevin Taşlıçay; Facebook iletisinde bir kere olmak üzere kadını gelenekleri taşıyan kültür timsali olarak göstermiştir. Ancak toplumda kadın erkek veya diğer olarak kategorize ettiğimizde toplumu sadece geleneksel anlamda kadın temsil etmemektedir. Aynı mesajı Twitter adresinden paylaşmıştır. Kendisine ait web adresinde ise birer kez olmak üzere kadını ev kadını ve de erkek tamamlayan kadın olarak belirtmiştir. Kadınlar evde çalışan ve ailesiyle ilgilenen bireyler olmaktan çok eşit şartlarda aileye katkı vermesi gereken bireylerdir. Kadın erkeği tamamlama unsuru içeren bir varlık değildir.
- Aylın Nazlıaka; Twitter ve Instagram mesajlarında birer kez olmak suretiyle kadını doğurganlık bakımında nitelemiştir. Kaldı ki anne olmak ve kadının doğum isteği kadına ait kadın bedenine ait bir karardır.
- Fatma Betül Sayan Kaya; bir kez yinelemek suretiyle kadını gelenek taşıyan unsur olarak göstermiştir. Gelenek toplum içerisinde kadının taşınması gereken bir görev değildir.
- Figen Yüksekdağ; kadını bir kez olmak suretiyle yenilmez savaşçı olarak nitelendirmiş. Kadın yaşadığı toplum gereği savaşmak zorundaymış gibi gösterilmiştir. Bu bağlamda erkeklerin ve toplumun üzerine düşen kadının savaşmak zorunda kalamaması olmalıdır.

Sonuç olarak kadın siyasetçiler bakış açısı doğrultusunda yayınladıkları mesajlarda cinsiyetçi söylemlerde bulunmuşlardır.

- **Soru 3:** Türkiye siyasetinde kadın politikacılar, ideolojik duruşlarını desteklemeyen kadınlara karşı cinsiyetçi söylemlerde bulunmuş mudur?

Sağ ve sol partide yer alan kadın siyasilerin bakış açısı içerisinde kadın ve kadınsal sorunlarda şekillenmektedir. Sol görüşlü parti olan HDP’de kadın kimliği ezilen hor görülen Kürt kadını şeklinde olmaktadır. İyi Parti ve MHP sağ görüşlü parti ideolojisi içerisinde oldukları için ve dini inançları gereği geleneklerine bağlı Türk kadını portesi çizilmiştir. CHP’nin ideolojik bakış açısı cumhuriyeti, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsediği için kadını cumhuriyet görüşü çerçevesinde betimlemektedirler.

Tablo 12: Partilere Göre İncelenen Kadın Siyasilerin Sosyal Medya Kullanımları

	AKP	CHP	İYİ	MHP	HDP	BAĞIMSIZ
TWITTER	✓	✓	✓	✓	✓	✓
FACEBOOK	✓	✓	✓	✓	✓	✓
INSTAGRAM	✓	✓	✓	✓	✓	✓
WEB SİTESİ	✓	-	✓	✓	-	✓

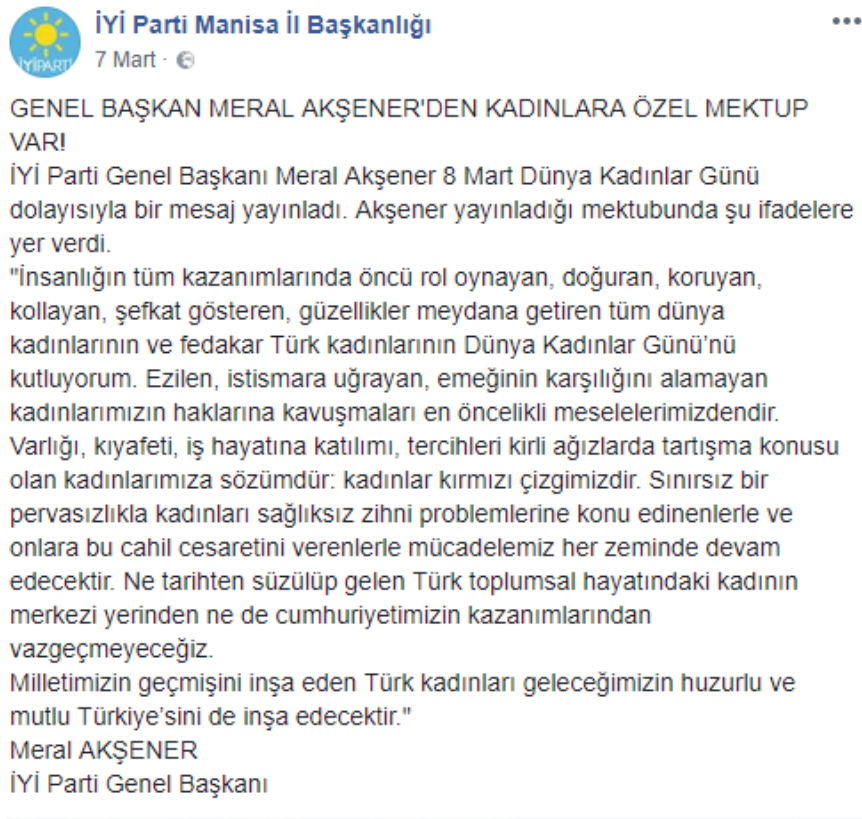
Tablo 12’de görüldüğü üzere CHP’li vekil Gamze Akkul İlgezdi ve Figen Yüksekdağ’ın kişisel web adresleri bulunmamaktadır.

4.1 Mesajların Yayınlandıkları Yerler ve Zamanları

İyi parti Genel Başkanı Meral Akşener’in 8Mart 2018 yılındaki Dünya Emekçi Kadınlar sosyal medya sitelerinden Twitter ve Instagram mesajları akabinde İyi Parti Manisa İl Başkanlığının Facebook sayfasında Meral Akşener kadınlar günü mesajı yayınlanmıştır. İyi Parti resmi sitesinde mesaj içeriğine rastlanmamıştır. MHP Kadın Kollara Başkanı Nevin Taşlıçay resmi sitede, Twitter ve de Instagram hesaplarında mesaj yayınlamıştır. Bağımsız milletvekili Aylin Nazlıaka Twitter ve Instagram

mesaj yayınlamıştır. AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya kendi resmi sitesinde mesajı yayınlamıştır. Tutuklu bulunana HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ hapishaneden diğer tutuklu HDP vekillileri ile ortak mektup yayınlamıştır partinin resmi sitesinde yayınlanmıştır, Twitter hesabından ise gönderi paylaşmıştır. CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi'nin Twitter hesabından kadınlar günü için mesaj yayınlanmıştır.

4.2 İyi Parti Kadın Söylemi

Şekil 5: İyi Parti Manisa İl Başkanlığı Facebook Hesabı (Facebook, 2018)

- Şefkatli ve fedakâr
- Şiddete ve istismara uğrayan
- Kadınların iş ve yaşam seçimleri
- Cumhuriyet ve kadının önemi
- Kadının milliyetçi kimliği belirleme unsuru

Makro Yapı

Van Dijk'ın (Özer, 2011) makro yapı çözümlemesi tematik ve şematik olarak incelenmektedir. Tematik kısım içerisinde mesajların başlıkları, giriş cümleleri, olayın sunumu bulunmaktadır. Şematik kısımda ise durum, mesajın sunumu ve yorumu bulunmaktadır. Başlık kullanılmıştır ve dil sadedir. Başlık içerisinde cümle sonunda imla işareti kullanılmıştır bu bağlamda önem vurgusu yapılmaktadır. Spot başlık bulunmamaktadır. Mesajın sunumu üçüncü bir kişinin anlatımına dayalı olarak yapılmıştır.

Şekil 6: İyi Parti Logosu (Facebook, 2018)

Şekil 6'da İyi Parti Facebook Manisa sayfasında mesaj içeriğini parti logosu eşliğinde sunmuştur. Partinin logosu mavi ve sarı renk üzerine güneş sembolünü içermektedir. Türklerde 24 Oğuz boyundan olan Kayı Boyundan esinlenerek tasarlanmıştır (Editör, 2017). Türklüğün sembollerinden biridir. Mesaj beyaz fon üzerine sade yazım stili ile Facebook üzerinden paylaşılmıştır. İyi Parti Manisa İl Başkanlığı adına açılan sayfanın genel beğenisi 5.192 kişi olup takipçi sayısı 5.434

kişidir. Yayınlanan mesajı 56 kişi beğenmiş 19 kişi paylaşmış ve bir kişi de yorumlamıştır. Mesajın paylaşım tarihi 7 Mart 2018'dir.

Şekil 7: İyi Parti Manisa Facebook Sayfası (Facebook, 2018)

Şekil 7'de Mesaj Meral Akşener'in dâhil olduğu bir görsel ile paylaşılmıştır. Siyah takım elbise giyen ve yaşça büyük bir kadına elinde karanfiller ile sarıldığı gözükmektedir. Siyah renk olarak liderliği tasvir etmektedir ve kırmızı renkte vatan sevgisini ifade etmektedir (Ayhan & Birol, 2016).

Mikro Yapı

Mikro çözümlenme yapılırken sentaktik çözümleme, sözcük seçimleri ve retorik çözümlenmeleri yapılmaktadır (Özer, 2011). Meral Akşener tarih alanında eğitim almış bir kadın politikacıdır. Geçmiş yaşamında MHP genel başkanlığına aday olmuş ancak kaybetmiştir akabinde İyi Partiyi milliyetçi sağ görüşlü parti olarak kurmuştur. Mesajında kadınların liderlik ve hayat kuran bireyler olduğunu dile getirirken “Türkçülük” vurgusu ile kadınlarımız diyerek iyelik eki kullanmıştır. Aktarılmak istenen mesajın bir bölümü de ezilen ve istismara uğrayan, eril şiddete maruz kalan kadınların yanında olduğuna ve mücadele edeceğine yöneliktir. Bu bağlamda bölüm ikide kadın ve yapısalcılık başlığı içerisindeki Adar’ın, Simon de Beauvoir aktarımında kadın ve erkeğin eşit olmadığını beyan etmesi Akşener’in vurguladığı eril şiddet ile örtüşmektedir. Mesajlarında anneliğe vurgu yapmakta, cumhuriyetin ilk yıllarından beri kadınların cefa çektiğini bu yolda çok uğraştığını ima eden söylemler mevcuttur. Mesajındaki annelik vurgusu Foucault’un cinsellik ve iktidar bilgisi içerisinde olan “doğumun toplumsallaştırılmaması” etkisi görülmektedir (Akgündüz, 2013). Toplumun, son senelerde kadının kıyafetine yönelik saldırgan tutumları haberlere konu olmakta ve kanuni yaptırımlar yeterli olarak uygulanmaktadır, bu yüzden kadınların taciz edilip katledilmesi de vurgu yapılmıştır. Ancak “Türk kadını” vurgusu ve milletimiz iyelik eki kullanılarak sadece bizden olan mesajı verilmiştir. Oysaki Türkiye jeopolitik konum gereği sadece Türk kimliğinden halkların yaşadığı bir toplum değildir. Kadın haklarına karşı yetersiz kalan politik ve hukuki sistemi eleştirmiş kendi partisinin kadın partisi olduğunu ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda Foucault’un iktidar söylemindeki yeni ve gelişime açık liderlik vurgusu yapılmaktadır (Akgündüz, 2013). Mesajın içeriği ise dil bakımından yalın söylemlerle ifade edilmiştir.

Meral Akşener ✓
@meral_aksener

Bir milletin kaderi kadınların kaderine bağlıdır. Kadınlar günümüz kutlu olsun!

Şekil 8: Meral Akşener Twitter Mesajı, 2018 (Akşener, 2018)

- Kanaviçe örgüsünü örmeye kullanılan kasnak ve pembe renkli çiçek motifi, geleneksellik vurgusu
- Milliyetçilik olgusu
- Kadınların kaderle ilişkilendirilmesi

Makro Yapı

Van Dijk'ın (Özer, 2011) haber söylem analizine makro yapı şematik ve tematik olarak ayrılmaktadır. Bu bağlamda Meral Akşener'in mesajında ki yazı stili, başlıklar ve kullanılan görselin incelenmesi gerekmektedir.

Şekil 8'de mavi renk arka plan ve parti logosu kullanılmıştır. Mavi renk olarak özgürlüğü nitelemektedir (Ayhan & Birol, 2016). Akabinde Akşener ikinci mesajında geleneksel motif kullanmıştır. Anadolu kadını simgeleyen kanaviçe motifini ön plana çıkararak pembe tonda çiçekler kullanmıştır. Pembe rengi; kırılganlık ve masumiyet simgesi içermektedir (Ayhan & Birol, 2016). Mesaj beyaz zemin üzerine sade bir dille yazılmıştır. Görselde siyah takım elbiseli kendinden emin pozuyla gülümseyen kadın başkan görülmektedir. Siyah renk otoriteri ve gücü temsil etmektedir (Ayhan & Birol, 2016).

Şekil 9: Meral Akşener'in Twitter Profil Resmi (Akşener, 2018)

Akşener'in yakasında partisinin amblemi olan İyi Parti rozeti görülmektedir. Mesajın sol alt köşesinde sosyal medyalarla ait amblemler mevcuttur ve küçük boyutta paylaşılmıştır. Akşener'in resmi Twitter hesabındaki Profil resmi Türk bayrağı önünde çekiliş kırmızı ceketli ve kendinden emin duruşuyla yer almıştır. Buradaki kırmızı ceket Türkiye'yi temsil etmektedir. Akşener mesajını yayımlarken üst metin olarak açıklamanın son kısmına ünlem işareti getirerek günün anlam ve önemini de vurgu yapmıştır. Akşener bu mesajı 8 Mart 2018'de atmıştır.

Mikro Yapı

Millet vurgusu yaparak benimsediği milliyetçi sağ görüşü mesajda okuyucuda aktarmıştır. Akabinde kadınlarımız diyerek yeniden iyelik eki kullanmış ve bizim görüşümüze ait olan kadınlar diyerek kendi bakış açısı içerisinde olan kadınları temel almıştır. Kadınların güçlü ve hayata şekil verene bireyler olduğunu vurgulayıp

kadının gücünün ülkenin geleceğine etki edeceğini iddia etmiştir. Kanaviçe sembolü üzerinden yayınladığı bu mesajda Anadolu kadınının temsili gözükmeğdir. Kanaviçe geleneksel nakış işleri arasında olup Anadolu'da yaygın olan bir işleme türüdür (Kanaviçe, 2008).

Meral Akşener
@meral_aksener

Bir çiçek alın. Kadınlar günümüz kutlu olsun!

79,5B görüntülenme

8.03.2018 20:24

Şekil 10: Meral Akşener Resmi Twitter Hesabı (Akşener, 2018)

- Kadın ve çiçek ilişkilendirilmesi

Makro Yapı

Makro söylem analizi; mesajın içerisindeki görselleri, mesaj başlığını, yazım stilini incelemektedir. Bu bağlamda Akşener'in yayınladığı mesaj makro yapı içerisinde analiz edilmesi gerekmektedir. Başlık kullanılmıştır, dil yalın ve sadedir. Başlık içerisinde cümle sonunda imla işareti kullanılmıştır, dikkat çekmeye işaret etmektedir ve önem vurgusu yapılmaktadır.

Şekil 11: Meral Akşener'in Twitter Profil Resmi (Akşener, 2018)

Bu bağlamda şekil 11'de Akşener'in resmi Twitter hesabında kullandığı profil resmi kırmızı ceket, Türk bayrağı ve yakasına taktığı Türk bayraklı rozeti içermektedir. Kırmızı ceket ve Türk bayrağı rozeti Akşener'in siyasi ideolojisinin yansıtmaktadır.

Akşener konuşma yaptığı sırada çiçek dağıtmaktadır. Bu çiçekler ise kır çiçeklerinden oluşmaktadır. Mesajı yayınlama metninde tekrar ünlem işareti kullanarak günün önemine vurgu yapılmıştır. Yazım dili sade ve günlük konuşma dilinde yazılmıştır. Fotoğraf karesinin bütünü videodan alınmış bir ekran görüntüsüdür.

Mikro Yapı

Akşener mesajında kadınlara çiçek dağıtmakta ve çiçekleri almaya teşvik etmektedir. Kadın ve çiçek benzetmesine atıfta bulunmuştur. Ancak feminist bakış açısında kadınların çiçek ile ilişkilendirilmesi hoş karşılanmamaktadır ve bu görüşe karşı çıkılmaktadır. Amerikalı yazar Betty Friedan'a göre kadının narin olmasına doğada karşılık arandığında bu çiçeğe denk gelmektedir (Çeltikçi, 2018). Kadının asıl görevi itaat edip uysal ve sessizce yaşamak gibi gözükmede çiçek gibi sesiz kalması temenni edilmekte veya beklenmektedir. Yani bu mesajda kadın bir arada olan ama kırılğan ve sessiz kalan kadın gibi tasvir edilmektedir. Çiçek ve kadın ilişkilendirilmesini metafor içermektedir (Dur, 2016). Çiçek kadını temsil eden metafor olarak görselde karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Kadınları çiçek almaya teşvik edilmesi kadına özel günlerde çiçek almaya veya çiçek alınması gerekiyormuşçasına beklenti içerisine sokmaktadır.

4.3 Bağımsız Milletvekili Kadın Söylemi

4.3.1 Bağımsız Ankara Milletvekili Aylın Nazlıka'nın 8 Mart 2018 Sosyal Medyada Kadınlar Günü Mesajları

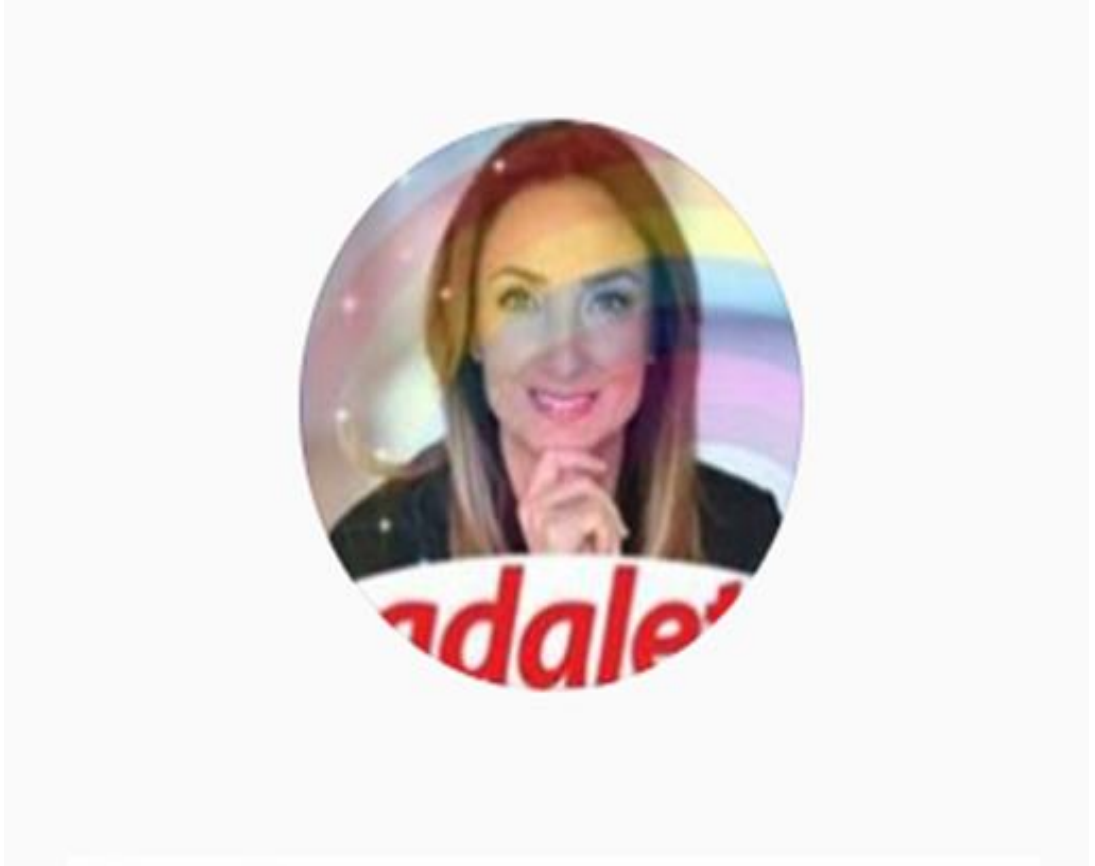
Şekil 12: Aylın Nazlıka'nın Resmi Instagram Hesabı, 2018 (Nazlıka, Instagram.com, 2018)

- Ezidilerin atasözlerinden biriyle kadın vurgusu yapılmıştır.
- Kadının tarihte var olduğu
- Kadının hayattaki iş gücü ve emeği dile getirilmiş

Makro Yapı

Nazlıaka'nın yayınladığı mesajın yazım stili, kullandığı renkler makro yapılandırmanın içerisinde değerlendirilmektedir.

Aylin Nazlıaka CHP partisinden ihraç edildikten sonra Ankara'dan Bağımsız milletvekili olan sol görüşlü kadın siyasetçidir. Nazlıaka'nın kıyafetleri mor renkte olup, mor renk feminizm sembollerindedir. Ayrıca mor renk güven ve özgürlük anlamı da içermektedir. Mesaj içerisinde başlık bulunmamaktadır. Atasözünden alıntı yaparak kadınlar günü mesajını yayınlamıştır. Dili sadedir. Mesaj içeriğinde hashtag kullanımı mevcuttur.

Şekil 13: Aylin Nazlıaka'nın Instagram Profil Resmi (Nazlıaka A. , 2018)

Nazlıaka'nın profil resmi ise 15 Haziran 2017 yılında başlayan "Adalet Yürüyüşünün" sloganı olan "adalet yazını içermektedir. Nazlıaka'nın sol elinin yumruk şeklinde olması se sol görüşü benimsediğinin göstergesidir (Alkaya, 2014). Şahsi Instagram hesabında paylaştığı bu mesaj 2.083 beğeni almıştır. Mesajı 8 Mart 2018 de yayınlamıştır.

Mikro Yapı

Aylin Nazlıaka meclisteki bağımsız sol görüşlü milletvekillerinden birisidir. Hayatı boyunca sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almıştır. Bauman'ın (Adar, 2012) farklılık yaratan farklılık anlayışı çerçevesi içerisinde örtüşen bir mesaj içeri vardır. Ezidi halkına ait atasözü paylaşımı hangi ırk, dil ve dinden olursak olalım ile birlik ve beraberlikten kadın olarak hepimizin eşit olduğu ve farklılıklardan doğan kültürel ayrımlarında ortak paydada buluşuyor olduğu anlamı çıkmaktadır. Dünya emekçi kadınla gününü acı çekmiş yok olmaya yüz tutmuş, İşid katliamlarına kurban giden, köle olarak satılan Ezidi kadınlarının, yersiz yurtsuz kalan bir milletin atasözleri ile ilişkilendirerek kutlamıştır. Kadınların hayata şekil veren, emek veren, aile yapısını şekillendiren varlıklar olduğunu ve tüm ülke tüm kadınları adına söylemde bulunmuştur.

Aylin Nazlıaka
@AylinNazliaka

Derler ki "bizim topraklarda önce kadınlar uyanır; sonra güneş doğar. Çünkü kadınlar doğurur güneşi..."
Güneşi doğuran kadınların, tüm emekçi kadınların 8 Mart'ı kutlu olsun. Biz kadınlar vardık, varız, var olacağız!
[#DünyaEmekçiKadınlarGünü](#)

Yanıtını Tweetle

Şekil 14: Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter Hesabı (Nazlıaka A. , Aylin Nazliaka'nın Resmi Twitter Hesabı, 2018)

- Ezidilerin atasözlerinden biriyle kadın vurgusu yapılmıştır.

- Kadının tarihte var olduğu
- Kadının hayattaki iş gücü ve emeği dile getirilmiş

Makro Yapı

Makro söylem çözümlemesi mesajın tematik ve şematik içeriklerinin analizine yöneliktir bu bağlamda Nazlıaka'nın paylaşmış olduğu görselin makro söylem analizi mesajın içerisinde kullandığı, simgeler ve renkler üzerinedir.

Aylin Nazlıaka'nın resmi Twitter hesabındaki profil resmi siyasi görüşünü betimlemektedir. Kendisi sol görüşlü ve Atatürk ilkelerine bağlı bağımsız milletvekilidir. Kullanılan dil yalın ve anlaşılırdır. Mesajda görülüğu üzere başlık yoktur akabinde bir sözden alıntı yaparak cümlesine başlamıştır. Akabinde alt başlık olarak Twitter içerisinde yaygın olan hashtag kullanımıyla devam edilmiştir. Dil sadedir.

Şekil 15: Aylin Nazlıaka'nın Twitter Profil Resmi (Nazlıaka A. , Aylin Nazlıaka'nın Resmi Twitter Hesabı, 2018)

Profil resmi olarak ise Anıtkabir’de desteklediği futbol takım olan Ankaragücü ile çekilmiş fotoğrafı bulunmaktadır. Aylin Nazlıaka'nın desteklediği futbol takımı ile olan fotoğrafı “aktör” görevi görmektedir. Parson’un (Adar, 2012) dediği gibi toplumsal bağlamda pozisyonu olan kişilere aktör denilmektedir. Nazlıaka'nın partisinde ihraç edildikten sonra Bağımsız milletvekili olması güçlü siyasi kişiliğinin yansımalarından biridir. Desteklediği futbol takım olan Ankara Gücü taraftarları ile çekilen bu fotoğrafın aktör olarak benimsendiğine kanıt niteliğindedir. Her iki sosyal medya hesabında aynı mesajı ve aynı Ezidi atasözünü olan; “Derler ki, bizim topraklarda önce kadınlar uyanır, sonra güneş doğar; çünkü kadınlar doğurur güneşi” sözünü paylaşmıştır. Aylin Nazlıaka'nın adının yan kısmında ülkenin bayrağı olan

Türk bayrağının emoji'si bulunmaktadır. Twitter sayfasında paylaştığı bu mesaj 54 retweet, 352 like ve 12 mention almıştır. Mesajı 8 Mart 2018 de yayınlanmıştır.

Mikro Yapı

Ezidi halkına ait atasözü paylaşım ırk, dil ve din fark etmeksizin tüm kadınların bu farklılıklar içerisinde daha dayanışma içerisinde olması yönündendir. Dünya emekçi kadınlar gününü acı çekmiş yok olmaya yüz tutmuş halkın kadınlarıyla ilişkilendirerek Nazlıaka'nın görselinde mor renkli takım elbise giyildiği görülmektedir. Bu bağlamda diyebiliriz ki feminizm rengi olan moru kullanması 8 Mart gününe ithafendir. Mor rengi Hermafrodit'i simgelemektedir (Ayhan & Birol, 2016). Yani Yunan mitolojisindeki yarı kadın yarı erkek tanrıdır. İkisinin de eşit olduğunu yaşamda bir arada olmaları gerektiğinin savunusunu oluşturmaktadır. Ezilen hor görülen ve acılara mazur kalan toplumun kadınlarını anarak tüm kadınların toplumdaki gücünden bahsetmiştir. Kadınların günlük hayatı ya da yaşamı idare eden bireyler olduklarını belirtmiştir.

4.4 HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın Kadın Söylemi

4.4.1 HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın Hapishaneden 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü İçin Yayınladığı Mektup ve Twitter

"Sevgili kadınlar, hepimizi 8 Mart coşkusu ve direngenliğiyle, sevgiyle, saygıyla selamlıyoruz. Tüm saldırılara, savaşa, zulme, yasaklara, OHAL zorbalığına karşı yine isyandayız, yine sokakta, yine alanlarda... Sesimiz duvarlara, sınırlara inat yine 'vardık, varız, varolacağız' haykırışında birleşiyor. Bizlerde bütün heyecanımızla yanınızda, omuz başlarınızdayız. Bizler eşbaşkanı, kurum temsilcisi, milletvekili, siyasetçi ve özgürlük mücadelesi veren binlerce kadının hapsedildiği, kadın dayanışma ve örgütlenme mevzilerinin kapısına kilit vurulduğu koşullarda zulme inat gösterdiğiniz kararlılığı, 8 Mart'ın ruhuyla alanlarda buluşma iradenizi kutluyoruz. Kadınların 8 Mart iradesinin, savaş, OHAL, faşizm kuşatmasına karşı daha büyük ve kitlesel direnmeye yol açacağına yürekten inanıyoruz.

Kadına dönük katliam ve kırımı, çocuklara cinsel istismar vahşetini, Türkiye, Kürdistan ve bölgeyi saran savaş, ölüm histerisini durduracak başat güç şüphesiz ki kadınlardır. 'Bu böyle gitmez, ya özgürlük ya özgürlük' diye haykıran kadınlar, yükselen faşizm ve eril kıyıcılık karşısında cesareten, dirençten, dayanışmadan bir hakikat kuruyor şimdi. 8 Mart alanlarında kadınların birliği ve özgürlük, adalet, eşitlik, barış ittifakı asıl gücümüz ve geleceğimizdir.

8 Mart'ta bir kez daha hakları ve yaşamı elinden alınan, bedeni, kimliği ve bütün ezilenlerin kurtuluşu için direnen kadınlarla yüreğimizi, sesimizi birleştiriyoruz. Kalbimizin yarısı burada ise yarısı Efrin'de yurdu ve bütün kadınların onuru için direnen kızkardeşlerimizle birlikte. 8 Mart alanlarından kadın, yaşam ve özgürlük için bedenini siper edenleri selamlıyoruz. Biliyoruz ki, ölüm ne kadar amansızsa, yaşam o kadar direnişçidir; eril savaş ne kadar fütursuzsa, kadın o kadar yenilmezdir. Efrin'de kenti, yaşamı, siyaseti, toplumu çağın demokratik insani bilinciyle yeniden kuran kadınlar, çağın kadın direnişiyle bu büyük değeri savunuyor. Herkes bilmeli ki Efrin ve kadın direnişi büyük insanlık ve tarih nezdinde çoktan kazanmıştır. Şimdi Efrin'de yükselen onur, özgürlük bayrağının ışığında yeni bir tarih yazılmaktadır. Kadınların 'ya özgürlük ya özgürlük' kararlılığı 8 Mart meydanlarına sığmaz. Efrin'den Amed'e, Şengal'den İstanbul'a kadar her yerde ve her günde aynı ruh ve sesle haykıracağız: Tek yol özgürlük!

Hepinizi yine bu duygu ve inançla selamlıyor, bütün kadınların 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutluyoruz. Özlemle ve kadınların yeni yaşam şenliklerinde kavuşma umuduyla kucaklıyoruz. İşçisi, ev ve kamu emekçisi, öğrencisi, köylüsü, esnafı; Kürdü, Türkü, Alevisi, Sünnisi ve tüm farklılıkları ile kadınların ortak itirazı yarını belirleyebilir.

Şekil 16: Figen Yüksekdağ'ın Mektubu, 2018 (Eren, 2018)

- Türkiye'nin son bir senedir içinde bulunduğu OHAL
- Hapishane koşulları ve mücadele
- Kadın ve çocuk istismarı, şiddet
- Türkiye tarafından tanınamış ülke tanımlaması

- Özgürlük ve eril şiddeti
- Afrin harekâtı (Zeytin Dalı Operasyonu)
- Ötekileştirmeme vurgusu
- Efrin (Afrin), Amed(Diyarbakır), Şengal(Sincar), İstanbul'daki kadınlar
- Kimliği, bedeni elinden alınanlar
- Yenilmez kadın, savaşçı ruhu

Makro Yapı

Söylem analizi içerisinde makro yapı şematik ve tematik olarak incelenmektedir bu bağlamda Yüksekdağ'ın tarafından yayınlana mektubun yazım stili ve dilin kullanımının incelenmesi gerekmektedir. Beyaz arka fon üzerine siyah renkli yazım rengi kullanılmıştır.

Dijital ortamda yayınlanan bu mektup beyaz zemin üzerine sade bir yazım stili yazılmıştır. Dil sadedir ve başlık kullanılmamıştır. Cümlelerin başlangıcı "sevgili kadınlar" diyerek devam etmektedir bu bağlamda mektup içeriğine sahip bir anma mesajı yayınlanmıştır. Giriş cümlesinde hitap bulunmaktadır. Detaylandırma mevcut değildir. Mesajın yayınlanma tarihi 8 Mart 2018'dir.

Mikro Yapı

Figen Yüksekdağ lise yıllarından beri aktivist görevler edinmiştir ve aktif olarak bu görevlerde yer almıştır. Tutuklu bulunduğu cezaevinden arkadaşları ile birlikte mektup yayınlamıştır. Kadınlar günü mesajının başından itibaren örgütlenme ve savaşma gereği içeren söylemlere yer vermiştir. Parson'un işlevselci kuramına göre (Adar, 2012); örgüt kültürü içerisinde aktör konumunda buluna Yüksekdağ'ın partisini destekleyen kadınlara liderlik ettiği görülmektedir. Kendisi cezaevinde

tutuklu bulunduğu bu süreçte kadınları direnmeye teşvik etmektedir. Kaldı ki OHAL süreci sadece kadınları değil bu ülkede bulunan yaşlı genç, erkek kadın, eğitimli eğitimsiz her kesimden her noktadan her koşuldan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını etkilemektedir. Bu durumu sadece kadınlara endekslemek doğru değildir. Kendisinin hapisane koşullarında mücadele eden biri olduğu ve kadınların da meydanlarda mücadelecisi olması gerektiğini savunmuştur. Kadınların tek sorunu siyasi kimlik değildir. Kız çocuklarının okutulmadığı, çocuk evliliklerin önüne geçilmediği, töre cinayetlerinin devam ettiği bir dönemde sadece siyasi kimlik ayırımına yönelik kadın söylemi yapılmaktadır. 20 Ocak 2018 itibari ile başlayan Zeytin Dalı Operasyonu ülke sınırlarını korumak ve bölgedeki PKK, KCK PYD-YPG ve İşid terör örgütünü, Özgür Suriye Ordusu ile temizlemek için başlatılmıştır (Başladı, 2018). Afrin’de gerçekleşen ve terör örgütü PKK’nın uzantılarının ağır kayıplar vermesi nedeniyle Yüksekdağ’ın savunduğu ideoloji gereği Afrin’deki kadınları örnek göstererek, mesajında hitap ettiği kadınları da Afrin’deki kadınlar gibi mücadelecisi olmaya çağırmıştır. Kullanılan şehir isimleri ise Kürtlerin kullandığı dil olan Kürtçedir. Mektubun içerisinde değinilen Kürdistan bir devlet değildir Irak Bölgesel Kürt Yönetimi (IKBY) olarak adlandırılan özerk bir bölgedir. Kimliği ve bedeni elinden alınan, ezilen bir toplum olarak bahsettiği mesajında Kürt halkını kastetmektedir. Mektubun ilk aşamalarında iyelik eki kullanarak biz denilmektedir. Buradaki biz tanımı kendi etnik yapıları veya siyasi görüşlerinden olan kadınlar için kullanılmıştır. Siyasi kimlik dışında mektubun son aşamasında her yerden her ırktan kadını desteklediklerini, ortak paydada buluşup yeni ve güzel bir ülke yaratabileceklerini ifade etmişlerdir. Mektubun son kısmında ideoloji değil her kadını kucaklayan bir anlayış vardır makro mektubun tümünü ele aldığımızda bu yaklaşım samimi değil aksine ötekileştiren cümlelerin arasında alakasız kalmaktadır.

Figen Yüksekdağ ✓
@FigenYuksekdag

Bugün özgürlüğü kuşanıp İstanbul'a baharı getiren kadınlara selam olsun.Yasağa inat her sokakta kadın ve hayat!

6.03.2016 22:55

Şekil 17: Figen Yüksekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı, 2018 (Yüksekdağ F. , 2018)

- OHAL yasağı
- Etnik kimlik
- Sol görüşlü aktivistler

Makro Yapı

Makro yapı analizi mesajın başlıklarını, kullanılan görselleri ve dilin kullanımı içermektedir. Günlük konuşma dilinde yazım mevcuttur. Başlık kullanılmamıştır. Açıklama içeren alt başlık mevcuttur. Bu başlık içerisinde günün anlam ve önemine yer verilmiştir.

Şekil 18: Figen Yüksekdağ'ın Twitter Profil Resmi (Yüksekdağ, Figen Yüksekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı, 2018)

Bu bağlamda şekil 18'de Figen Yüksekdağ profil resminde kendisine şefkatle dokunan başında örtü bulunan yaş ortalaması yüksek anne figürüne tasvir eden bir kadınla görülmektedir. Arka planda kendilerine gülümseyerek bakan bir erkek görülmektedir. Partilerin logosu ve de beraberlik mottosu içerdiği görülmektedir. Üst mesaj metninde ünlem işareti koyarak günün anlam ve önemine dikkat çekmiştir. Mesajı yayın tarihi kendisinin tutuklu olması nedeniyle 6 Mart 2018 de Twitter üzerinden yayınlamıştır. Yayınlanan mesajın görselinde etnik kökeni Kürt olan Yüksekdağ'ın Kürt halkında olan ve etkinliklere katılan halka ait görseller mevcuttur.

Mikro Yapı

Daha önceki makro aşamada belirttiğimiz gibi Yüksekdağ etnik kimlik üzerinden mesajını sürdürmektedir. Kendisinin aktivist sol görüşlü örgütler ile uzun süreler

çalıştığı bilinmektedir. Fotoğraf karelerinden birinde mor pankart içerisinde Dev-lis yani “Devrimci Liseliler “sosyalist kadın grubu görülmektedir. Bu bağlamda Parson’un (Adar, 2012) örgüt kültürü Yüksekdağ’ın paylaştığı görselleri ile doğru orantıdadır. OHAL halinde olan ülkede kadın hakları ile ilgili eylem veya yürüyüş düzenleyen ve kendi siyasi görüşlerine yakın buldukları kişileri beyan ederek İstanbul’a bahar gelmesi benzetmesini yapmıştır. Devletin koyduğu OHAL halini tanımadıkları yasakların yıkılmak için olduğunu anarşik bir söylemle dile getirmiştir. Fotoğraflarda Kürt halkının yöresel kıyafetleri ve renkleri mevcuttur. Akabinde halay çeken kadınlı erkekli topluluğun görülmektedir. Yüksekdağ’ın lise döneminden beri aktivist olduğu ve liseli solcu gruplar ile çalıştığı bilinmektedir. Yüksekdağ’ın ideolojik anlamda hitap ettiği kadın topluluğunda “aktör” görevi gördüğünü söyleyebiliriz. Çünkü kendisi cezaevinde olduğu için mücadele etmekte zaman, mekân ya da şehir gibi unsurların etkisiz olduğunu belirterek liderliğini üstlendiği etnik gruba ve bu görüşü benimseye kadın topluluklarına bu mesajı iletmektedir. Üst sağ görselde liseli solcu kadın gruplarında dört kare içerisinde yer aldığı görülmekte olup kadınların genç yaştan itibaren direnmesi gerektiğini görselle bize aktarmaktadır.

4.5 AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan

Kaya'nın Kadın Söylemi

4.5.1 AKP Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın 8

Mart Kadınlar Günü Mesajı

Hayati emek ve sevgileriyle ilmek ilmek dokuyan, aileye ve topluma güç katan, dünyaya fedakârlık ve mücadeleleriyle birbirinden güzel izler bırakan tüm kadınlarımızın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü tebrik ediyorum.

Ülkemizin, Anadolu'nun kadınları, tarih boyunca istiklal ve istikbal mücadelelerimizde daima en ön saftaydılar. Devletimizin kuruluşunda ve en zor anlarında görev üstlenen kahraman kadınlarımız, gerektiğinde vatan savunmasında da hayati roller oynadılar. Onların bizlere bıraktığı bu miras, bugün hepimiz için gerçek bir rehber niteliğindedir. Medeniyetimizin, inanç ve değerlerimizin taşıyıcı unsuru olan kadınlarımız, Türkiye'nin gücüne güç katan öncülerimizdir.

Türkiye olarak özellikle son 15 yılda sağladığımız büyük ilerleme ve gelişme, tarih ve medeniyetimizin omuzlarında yükseldiği, insanlığa ışık tutan vefakâr kadınlarımızın çabalarıyla gerçekleşmiştir. Bugün kadınlarımız siyasette, iş dünyasında, eğitimde, sanatta, sporda, hayatın her alanında büyük başarılarla imza atıyorlar. Hep bunun mücadelesini verdik, veriyoruz. Sn. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, kadınların güçlenmesi ve desteklenmesi konusunda çok önemli adımlar attık. Sağlanan ayrıcalık ve kolaylıklarla gözle görülür bir ilerleme kaydettik. Bu vesileyle; kızlarımızın ve kadınlarımızın hayatın her alanında hak ettikleri yeri almaları için bizi daima destekleyen Sayın Cumhurbaşkanımıza şahsım ve tüm kadınlarımız adına şükranlarımı arz ediyorum.

Kadın sorunlarına çözümler üretirken asla cinsiyetçi bir bakış açısıyla hareket etmedik. Sorunların çözümü için mücadelemizi dayanışma içerisinde sürdüreceğiz. Ülkemiz, "Güçlü Kadın, Güçlü Aile ve Güçlü Türkiye" anlayışıyla 2023 hedeflerine yürüyüşünü sürdürecektir. Müreffeh bir Türkiye temennisizle tüm kadınlarımızın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyorum.

Dr. Fatma Betül Sayan Kaya

Şekil 19: Fatma Betül Sayana Kaya Resmi Sitesi, 2018 (Kaya, 2018)

- Aile ve kadın bağlantısı
- Anadolu kadınının temsili
- Türkiye ve güçlü kadın
- Siyasi propaganda

Makro Yapı

Beyaz fon üzerine sade bil dil ile herhangi bir detaylandırılma yapılmamıştır. Başlık ve spot başlığı kullanılmamıştır. Mesaj 8 Mart 2018' de yayınlanmıştır.

Mikro Yapı

Bakan Kaya'nın mesajında aile yapısına şekil veren, anneliğe dem vuran bir yaklaşım mevcuttur. Foucault'un (Akgündüz, 2013) doğumun toplumsallaştırması ifadesine dayanarak anneliğin kadının ayrılmaz bir bütünü olduğu algısı yapılmaktadır. Annelik kadın olmanın dışında bireyin seçim hakkıdır ve toplumsal anlamda dayatılmamalıdır. Anadolu kadınına örnek vererek 15 Temmuz darbe girişiminde kadınlarında yer aldığını ve kadın olarak mücadele ettiklerini dile getirmektedir. Milli Mücadele Savaşları'nda savaşan Anadolu kadınının temsilinde yine kadınlarımız yani "biz" diyerek partisinde ötekileştirmenin olduğunu doğrulamıştır.

Partisinin siyasi yapılanmasında kadına önem verildiğini, 15 senedir kadınlara ve ülkeye güzel başarılar sağladıklarını söyleyerek önümüzdeki seçimler için seçmenlerine mesaj göndermektedirler. Bu bağlamda Foucault'un (Akgündüz, 2013) iktidar olan ile bireyin bağdaşması söylemi uyuşmaktadır. Bu açıklama neye dayanarak yapılmıştır açıklayıcı bir cümle görülmemektedir. Zira ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum göze alındığında AKP iktidarında 15 senedir cinsiyet ayrımcılığı ve ötekileştirme toplumda görülmektedir. Tüm kadınlarımız yapılmıştır. Biz iyeliği Kaya'nın terimlerine kendimizden olan kadınlar demektir.

4.6 MHP Kadın Kolları Başkanı Nevin Taşlıçay'ın Kadın Söylemi

4.6.1 MHP Kadın Kolları Başkanı Nevin Taşlıçay'ın 8 Mart 2018 Kadınlar Günü Mesajı

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Başkanışmanı ve Kadın Kolları Genel Koordinatörü Nevin Taşlıçay'ın yapmış olduğu yazılı basın açıklaması. 8 Mart 2018

*Rivayet odur ki, tarihler 8 Mart 1857'yi gösterir, yer Amerika'nın New York eyaletinde bir dokuma fabrikasıdır. Kadınlar için, neredeyse günlük 16 saate varan yoğun çalışma temposunun karşılığı haftalık 5 dolar civarındır. Fabrikadaki kadın tekstil işçilerinin ise artık tahammülleri kalmamıştır. İsteklerini dile getirirler; **insanca bir çalışma düzeni ve eşit işe eşit ücret.** Grev başlar. Amerikan polisi grevden dolayı barikatlar kurmuştur. Çıkan bir yangınla kadınlar barikatların ardında yanarak can verirler. 129 kadın ölmüştür.*

İşte budur batının karanlık tarihinin 19. yy. yansıması ve 8 Martın tarihçesi.

Anadolu'da ise durum yüz yıllar öncesinden çok farklıdır kadın adına.

Aşıkpaşazade'nin *Tevarih-i Al-i Osman*'ında adı geçen, (Anadolu Kadınları Teşkilatı) Bacıyan-ı Rum; toplum adına önemli bir zümreyi oluşturur. Bu bahsi geçen Anadolu Kadınları Teşkilatı, Anadolu'nun fethi yıllarında oluşmuş ve bugün ki Anadolu mayasının da oluşmasında bin yıllık geleneğin, emeğin sahibi olmuştur.

"Hem alp hem müteşebbis" sıfatıyla Türk kadınının şanlı tarihinin en bilindik ana nüvesidir bu teşkilat. Ahilik Teşkilatının kadın kolları olarak da tarif edilir. Anadolu Selçukludan Osmanlıya, Osmanlıdan Türkiye Cumhuriyetine, Türk devletinin ihyacı ve milletin taşıyıcısıdır. Öyle lafta değildir bu ihya meselesi: Kadının en büyük şiddetleri gördüğü Avrupa ve Amerika kıtasındaki kanlı dönemde, Türk kadını huzurun adı olmuş ve ecdat topraklarını ilmik ilmik ihya etmiştir. Türk Tarih Kurumu'nun geçtiğimiz Şubat ayında yayınladığı *Belgelerle ve Resimlerle Anadolu Kadınları Teşkilatı Bacıyan-ı Rum kataloğu* da bu manada ihyanın, geleneğin, şanlı tarihin vesikası niteliğindedir. Türk kadını hangi kutsal misyonu üstlenmemiştir ki, belgelerle Bilecik Hisarı fethinde de, Osmanlı Beyliğinin kuruluş yıllarında da alp şahsiyetiyle dimdik ayakta. Sadece alplik değildir de hüneri. Yeri gelmiştir elçilik görevinde bulunmuştur yeri gelmiş han, saray, şifahane, medrese, cami yaptırmıştır.

Asalettir, estetikdir ve en önemlisi devlettir.

Kadın hem gelecek nesillerin eğiticisidir hem de sosyal sorumluluk bilinciyle aş dağıtan, yardıma koşandır. Bunu da bilinenin aksine Anadolu'nun ortasına sıkışıp kalarak yapmamıştır. Kah Kosova'da kah Trablusgarp'ta kah Bağdat'tadır eserleriyle, belgeleriyle. Sadece Bilecik'te, Kırşehir'de, Konya'da, Kayseri'de değil ata toprakları Özbekistan'da, Musul'da, Şam'da Yemen'de de üstlendikleri vazifeleri yapmışlardır. Fakir, kimsesiz ve yetimleri korumayı da, şifahaneler kurmayı da ihmal etmemiştir. Kimi yerde Gevher Nesibe kimi yerde Hafsa Sultan adıyla yerini almıştır tarihte Türk kadını. Dayatılanın aksine evlere de hapsedilmemiştir, köleleştirilmemiştir de. Hem alptir hem ticaret ehlidir, esnaftır. Bursa'da ipek böcekçiliği, meyvecilik yaparken, Uşak'ta dokumacıdır, Belgrad'da dükkanlar sahibidir.

Şüphesiz vatan toprağı böyle olmuştur bu coğrafya. Türk kadınının rolü de tarihi belgelerle sabittir. Kadın yakılmamıştır bizim tarihimizde. Hiç kimsenin lütfu ile de bu misyonu edinmemiştir. Türk, erkeğiyle, kadınıyla bilir ki, erkek kadının kadın erkeğin tamamlayıcısıdır. Büyük ve kadim bir millet oluşumuzun sebebi de budur.

Ancak günümüze geldiğimizde kadına dair sorunlar her geçen gün önümüze yığılmakta ve kutlu tarihin aksine kadın toplumdaki statüsünü her geçen gün yitirme yolunda hızla irtifa kaybetmektedir. Eşit işe eşit ücret adaletsizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki OECD sıralamamız, kadına şiddet, kadının mesleki kariyerinde karşılaştığı mobbing ve daha niceisi önümüzde dev gibi sorunların birer parçası olarak durmaktadır.

Milletçe bu sorunların da üstesinden geleceğimiz günlerin uzak olmadığını, aydınlığın pek yakın olduğunu ümit ediyorum. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin dediği üzere "Kadinsız toplum, kadinsız aile, kısacası kadinsız insan ve insanlık düşünülemezdir." O halde kadına dair sorunlar çözülmek zorundadır.

Tüm kadınlarımızın Dünya Kadınlar Gününü kutluyor, kadınlarımız için Türk Tarihine yakışır bir gelecek diliyorum.

Şekil 20: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Sitesi, 2018 (Taşlıçay N. , Nevin Taşlıçay'ın Resmi Web Sitesi, 2018)

- 8 Mart kadınlar günü tarihi geçmişi
- Anadolu kadını betimlemesi
- Annelik ve eğitim
- Cinsiyet eşitsizliği

Makro Yapı

Beyaz fon üzerine sade bir dil ile yayınlanmıştır. Herhangi bir detaylandırma mevcut değildir. Başlık rengi mavi renkte olup cümle sonuna nokta işareti konulmuştur bu bağlamda web sitesinden yayınlanan bu mesajın duyuru tarzında medya ortamına sunulduğu görülmektedir.

Mikro Yapı

Taşlıçay açıklamasına başlarken “kadınlar gününün” ortaya çıkışına kısaca değinmiştir. Newyork’ta fabrikada çalışan kadın işçilerin ağır çalışma koşulları ve eşit olmayan ücret ödemelerinden dolayı başlattıkları eylemdir. Bu eylem dünya çapında yayılmış eşitsizlik ve kadın hakları adına sembol halini almıştır. Anadolu kadının tarihte çalışan ev kadını da olan iş kadını da olan hayatın her alanında yer edinmiş olduğu ifade edilmiştir. Tarihte Anadolu kadının erkek ve kadın eşitliğine dayanan anlatımı mevcuttur bu bağlamda mikro analiz içerisinde ardalam bağlam söz konusudur. Daha sonraki açıklamasında günümüz kadın ve erkeğin toplumdaki durumunu açıkladığından dolayı bu durumda bağlam bilgisi içermektedir. OECD yani Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Özgürlüğündeki kadın istihdamına değinerek retorik açıklama içerisinde inandırıcı bilgiye başvurmuştur. Buradaki önemli husus “Türk kadını” ifadesidir. Sağ görüşlü bir partinin kullanacağı türden bir ifadedir. MHP Kadın Kolları Başkanı milliyetçi duyguları ve anneliği birleştiren kavramlarla kadın tanımlamasını yapmıştır. Kadını anne ve fedakâr olduğuna, yardımseverliğine değinilmiştir. Günümüzde Türk kadının şiddete, cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldığını eski Türk toplumundaki gibi hayatta yer edinemediği eve hapsedilmiş ya da baskı altında yaşan kadınlar haline getirildiği söylenmiştir. Taşlıçay kadını; milliyetçi bir kimliğe sahip Türk kadını “biz” olarak konumlandırmış yani biz kullanımı sadece kendi ideolojilerine sahip kişiler içindir. Bu açıdan bakıldığında İyi Parti, AKP ve HDP’nin “biz” stratejisi ile benzerdir.

ntaslicay

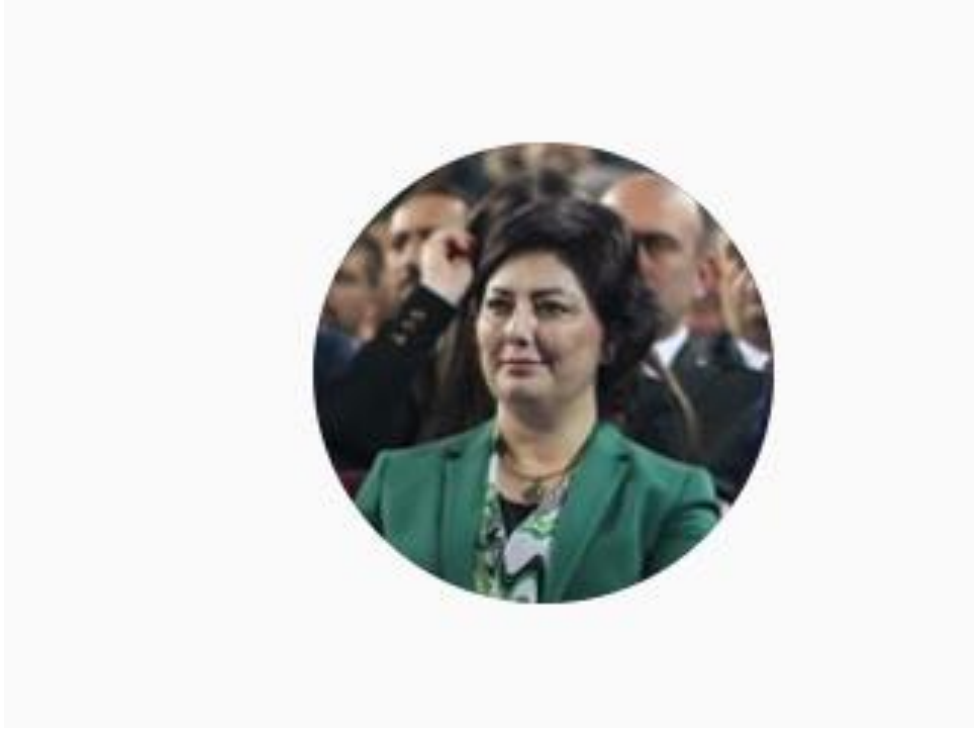

Şekil 21: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı (Taşlıçay N. , 2018)

- Milliyetçilik vurgusu

Makro Yapı

Çiçekli arka fon üzerine sade dil kullanımı mevcuttur. Partisinin siyasi simgesinin yanı sıra partindeki unvanı belirtilmiştir. Başlık kullanılmamıştır. Spot başlığı da bulunmamaktadır.

Şekil 22: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı (Taşlıçay N. , 2018)

Şekil 22'de Taşlıçay Instagram profil resminde yeşil takım elbise giymiştir. Yeşil maneviyatı ve dini sembol eden bir renk olduğu için siyasi kimliği ile bağdaşmaktadır (Ayhan & Birol, 2016).

Mikro Yapı

Kadınlarımız denilerek iyelik eki kullanılmıştır. Buradaki kadınlar Türk kadını olarak tasvir edilmiştir. Foucault'un toplum bağlamında yaklaşımıyla Türk toplumundaki kadınlarımız söylemi örtüşmektedir. Siyasi görüşü bağlamında söylemi partisinin bakış açısını yansıtmaktadır.

Nevin Taslicay
@nevintaslicay

#8MartDünyaKadınlarGünü

8.03.2018 07:58

Şekil 23: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Twitter Hesabı (Taşlıçay, Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı, 2018)

- Kadın ve zarafet
- Milliyetçilik
- Geleceğin mimarı

Makro Yapı

Çiçekli arka fon üzerine sade dil kullanımı mevcuttur. Partisinin siyasi simgesinin yanı sıra partindeki unvanı belirtilmiştir. Başlık olarak hashtag ile birlikte yazılan 8 Mart Dünya kadınlar Günü kullanılmıştır. Spor başlık mevcut değildir.

Şekil 24: Nevin Taşlıçay'ın Resmi Twitter Profil Resmi (Taşlıçay, Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı, 2018)

Twitter profil resminde mavi renk kullanıldığı görülmektedir. Mavi renk sakinliği, sonsuzluğu ve özgürlüğü ifade etmektedir (Ayhan & Birol, 2016).

Mikro Yapı

Taşlıçay kadını zarif olarak nitelendirmiştir. Türk kadının milliyetçilik vurgusu ile zarif olduğunu dile getirmiştir. Partisi ile örtüşen bir mesaj içeriği mevcuttur. Biz iyelik eki kullanarak sadece Türk kadının konu almıştır. Kadınlar günü için Twitter'da yaygın "hashtag" içeriğini kullanmıştır. Bu bağlamda mesajını Twitter kullanan parti seçmenine ve Türk kadınına ulaştırmayı amaçlamıştır.

4.7 CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi'nin 8 Mart 2018 Kadınlar Günü ile İlgili Mesajları

4.7.1 CHP Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi'nin Sosyal Medyadaki Kadınlar Günü Mesajları

Gamze Akkuş İlgezdi ✓
@gamzeilgezdi

Bu kadim toprakların kardelenleriyiz bizler! Kimselerin boy göstermeye cesaret edemediği mevsimlerde açan; kuşatılmış sokaklarda yüreğinde nice sevdalar yeşerten; bir evlat çılgılığına düşünmeden kendini feda eden analarız bizler! 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günümüz kutlu olsun.

Şekil 25: Gamze Akkuş İlgezdi'nin Resmi Twitter Hesabı (İlgezdi, 2018)

- Çiçek vurgusu
- Mor renk teması

Makro Yapı

Her kesimden kadınların olduğu görselde mor renk kullanılmıştır. Mor feminizm içerisinde benimsenmiş bir renktir. Yalın dille yazılmıştır. Görselde çiçek detayı mevcuttur burada kadını çiçek olarak göstermektir. Başlık ve spot başlığı kullanılmamıştır. Slogan kullanılmıştır.

Şekil 26: Gamze Akkuş İlgezdi'nin Resmi Twitter Profil Resmi (İlgezdi, 2018)

Profil resmi olarak gülümseyen pembe fularlı görsel kullanıştır. Pembe renk analizinde sevgiyi ifade etmektedir. Görselin sol alt köşesinde parti amblemi yer almaktadır.

Mikro Yapı

Çiçek benzetmesi yapılarak zor koşullarda yaşanan kardelen çiçeği ile kadın ilişkilendirilmiştir. Yaşanılan coğrafyada kadına uygulana zorluklara karşı kardelen

çiçeği ile benzetme yapılmıştır. Kardelen Çiçeği; Anadolu'da kış aylarında açan ve baharı müjdeleyen bir çiçektir fakat yaşam süresi zorlu şartlar altında ve en fazla üç ay sürmektedir ve kırılğan olduğu için dokunulmaması gerekmektedir (Çiçek, (2015)). Kadını kırılğan kardelen çiçeği, zorlu şartlarda açan ve zor şartlarda yaşamak için mücadele veren bireyler olarak betimlemiştir. Kadının annelik statüsüne de değinilmiştir. Ancak annelik bir seçimdir. Foucault'un (Akgündüz, 2013) doğumun toplumsallaştırması ifadesine dayanarak annelik vurusu ön plana çıkarılmaktadır. Görselde toplumun her kesimden kadının olduğu gözükse annelik vurgusu ve fedakâr kadın söylemi dışında kadınlara yönelik başka bir mesaj verilmemiştir.

Bölüm 5

SONUÇ

Dünya tarihinde kadının erkek egemenliğine maruz kalması, toplumsal anlamda eşitsizliği yaşaması, eğitim, cinsellik, siyaset, iş hayatı gibi konularda geleneksel normların ve çevre baskısının, mobbing uygulanmasının önüne tam anlamıyla geçilebilmiş değildir. Kadın kavramının anne olmak veya doğum yapmaya yarayan varlık gibi görülmesi, yemek yapmak çocuk bakmak gibi görülmesinin önüne ne yazık ki geçilebilmiş değildir. Bu bağlamda kuramsal incelemeler yaptık, cinsiyet eşitsizliği hangi noktada oluştu, neden kadın toplumsal hayatta yok, siyasal yaşamın, siyasal felsefenin kullanımı, kadın siyasi olarak ne konumda bunlara cevaplar aramak istedik. Türkiye koşullarında kadın ve siyaset içeriğine değindik. Bu noktada kadın kimliği ve bu kimliğin oluşumun dil aracıyla olduğunu belirledik. İdeoloji de dil sayesinde var olmaktadır. Bu bağlamda ideolojik fikirleri olan siyasilerde kamuoyunun şekillenmesine olanak sağlamıştır.

Çalışmanın yöntemi ise söylem analizi olduğu için ideolojik düşünceleri çözümlenmeyi amaçlamıştır. Toplumumuz ataerkil düşünce yapısına sahip olduğu için her ne kadar kadın çalışmaları konusunda gelişilmeye çalışılsa da bir noktadan sonra tıkanmaktadır. “Tarlayı düz al, kadını kız al” gibi atasözleri bile eril şiddetin ve cinsiyet eşitsizliğinin dilimize ne derece işlediğinin göstergesidir. Yani metinleri incelerken bile ideolojik olarak farklı olan grupların görüşler bir noktadan sonra benzer olabilmektedir. AKP’li bakan mesajında cinsiyetçi olmadığını dile getirmiştir,

kadınların güçlü olmasına vurgu yapmıştır ancak kadınların yaşadığı sorunlar ile ilgili ne gibi yaptırımlar uygulayacaklarına değinmemiştir. Kanuni yaptırımların yetersizliği, kadınlara karşı yaşanan olaylarda skandal niteliğindeki hukuki cezalara ne dememiz gerekmektedir. Cinsiyetçilik yapmadığını ama parti seçim çalışmaları ile seçmen kitlesine seslendiğini bu mesaj metninde açıkça görebiliyoruz. Figen Yüksekdağ'ın kadınlar günü mesajını etnik kimlik üzerinden ötekileştirerek vermesi gibi bu ülkenin tek sorunu etnik çatışmalar olmadığını söylemesi gerekmektedir. İyi parti ve de MHP Kadın Kolları Başkanının açıklamalarında yer aldığı gibi sadece Türk kadını vurgusu yapılması tek sorunumuzun ırk olduğunu mu göstermektedir? Bağımsız milletvekili Nazlıka gibi acı çekmiş toplumları ırk ayrımı yapmadan da destekleyebilir, hep birlik olma çağrısı da yapabiliriz. Analiz içerisinde Aysin Nazlıka'nın 8mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü anma mesajında Twitter adresindeki paylaşımında Parson'un (Adar, 2012) toplumsal alanda aktör söylemiyle örtüşmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi ataerkil toplumdaki dil döngüsü çıkmaza girip söylemlerde belli bir noktadan sonra benzer hala gelmektedir.

Maalesef ki Türkiyeli kadınların ortak özelliğine acı çeken ama güçlü olması gereken kadınlar olarak lanse edilmektedir. Bu durumdan kurtulmanın kadının sadece anne olmadığını, her olayda ezilen kişinin kadın olmaması gerektiğini topluma öğretebilmeliydik. Söylemlerde ortak bir kelime arayacak olursak bu “fedakâr” olabilir. Kadın kimliği fedakâr anne kimliğinden ibaret değildir. Toplumsal anlamda kadın koruyucu, işini, eğitimini feda eden, cinsellik için yaratılmış kimlik algısından kurtulmamıştır. Türkiye siyasetinde kadınlar günü için hazırlanmış mesajlarda ideoloji nasıl isterse o şekilde biçilenmiş ve sunulmuştur. Çalışma; “toplumdaki

kadın olgusunun medyada biz ve öteki ayrıştırılması” sorunsalını doğrulamıştır. Çalışmada kadın kimliği ideolojik olarak farklılıklar olsa da aynı kavramlar etrafına biçimlendirilmiştir. Kadının birey olarak haklarından bahsedilmemiş aksine ideolojik çerçevelerde, ataerkil söylemler üzerinden mesajlar verilmiştir. Bu bağlamda araştırma sorularının cevaplarını bulmaya çalıştık.

5.1 Araştırma Sorularına Göre Yorumlar

Bu çalışmanın araştırma sorularına göre çıkan sonucu şöyle yorumlayabiliriz:

- **Soru-1:** Türkiye Cumhuriyeti’nde kadın olgusu nedir?

Türkiye’de kadın evde olması gereken, çocuk bakması istenen, seçeceği meslekleri de ev hayatına uyum seçmesi istenen bir birey gibi görülmektedir. Topum yaşamı içerisinde, iş hayatında gelenek ve göreneklerin akabinde dini anlamda da ataerkillik yapısından kurtulamamıştır. İş yaşamından, ev yaşamına hayatın her alanında Türkiye içerisinde kadınlar anne olan, evi çekip çeviren gelecek nesilleri hazırlayan, ezilene ama savaşan kadın pozisyonunda gözükmektedir.

- **Soru-2:** Kadın siyasilerin kadınlar gününde yayınladıkları mesajlarda cinsiyetçi söylemler mevcut mu?

Yöntem bölümü içerisinde detaylı bir şekilde açıklanan bu soru; Türkiye siyasetinin içerisinde bulunan kadın siyasiler ideolojik ve dini bakış açısı neticesinde söylemlerinde cinsiyetçi kelimeler kullanmışlardır. Kendi ideolojik perspektiflerine göre kadını tanımlamışlardır. Bu tanımlamalar neticesinde mesajlarında cinsiyetçi söylemlerde bulunmuşlardır.

- **Soru-3:** Türkiye siyasetinde kadın politikacılar, ideolojik duruşlarını desteklemeyen kadınlara karşı cinsiyetçi söylemlerde bulunmuş mudur?

Türkiye siyasetinde sağ ve sol görüşlü partilerin olması kadınları yorumlamalarında farklılıklara neden olmaktadır. Analiz kısmında detaylı bir şekilde mesajların içerisinde bulunan cinsiyetçi söylemlere yer verilmiştir.

Türkiye toplumu göz önünde bulundurulduğunda gelenek ve göreneklerine bağlı Anadolu kültürünün devamlılığı söz konusudur. Kadınlara yaşatılan şiddet, tecavüz, çocuk gelinler, çocuk istismarları, töre ve namus cinayetlerinin yanı sıra okutulmak istenmeyen kız çocukları bu coğrafyanın en büyük sorunudur. Kadınlara atfedilen gelenek görenek devam ettiren, her zorluğu yenmesi gereken, anne olması gereken, itaatkâr olması gereken, yumuşak vb. ifadelerden uzak bir anma yapılması gerekirdi.

5.2 Öneriler

Bu çalışma söylem analizi eşliğinde incelenmiştir. Benzer bir çalışmada da Türkiye siyasetindeki kadın politikacıların cinsiyetçi söylemleri üzerine gazetecilik okuyan, siyaset bilimi okuyan öğrenciler ile kadın derneklerinde çalışan bireyler için anket çalışması veyahut mülakat yöntemleriyle konu detaylı incelenebilir.

Siyasi parti temsilcilerinin ve kullandığı görseller, logo, poster, sosyal medya profil resimleri veya dijital medya aracılığıyla paylaşılan görseller iletişim ve tasarım uzmanları ya da grafik tasarımcılar eşliğinde analizi için görüşülebilir, bu görseller algı yaratmak adına bilinçli seçilmiş olabilirler bu bağlamda uzman görüşüne gerek duyulabilir. Ayrıca bir sonraki çalışmada görseller tespit edilen grup üzerinde algıyı ölçen deney grubu oluşturulabilir.

- **Soru-1:** Türkiye Cumhuriyeti'nde kadın olgusu nedir?

Türkiye'de içinde bulunduğu ataerkil yapı nedeniyle kadının evde olması gereken, çocuk bakması gereken, seçeceği meslekleri dahi ev hayatına uyum seçmek zorunda bırakılmaktadır. Simon de Beauvoir'in (Adar, 2012) kadın ve erkeğin eşit olmadığını yaklaşımıyla birebir örtüşmektedir.

- **Soru-2:** Kadın siyasilerin kadınlar gününde yayınladıkları mesajlarda cinsiyetçi söylemler mevcut mu?

Türkiye siyasetinin içerisinde bulunan kadın siyasiler ideolojik ve dini bakış açılarından dolayı söylemlerinde cinsiyetçi kelimeler kullanmışlardır. Kadın siyasiler ideolojik bakış açılarına göre kadını tanımlamışlardır akabinde bu farklılıktan dolayı cinsiyetçi söylemler ortaya çıkmıştır. Bauman'ın (Adar, 2012) farklılık yaratan farklılık anlayışı çerçevesinde bire bir örtüşmektedir.

- **Soru-3:** Türkiye siyasetinde kadın politikacılar, ideolojik duruşlarını desteklemeyen kadınlara karşı cinsiyetçi söylemlerde bulunmuş mudur?

Kadın siyasilerin sağ ve sol kökenli partiler içerisinde yer alması kadınlara yönelik söylemlerini de etkilemektedir. Kadının doğurganlığı, anne olma dayatması, erkeği tamamlayan gibi gösterilmesi analiz içerisinde ortaya çıkan cinsiyetçi söylemleri desteklemektedir. Bu bağlamda ortaya cinsiyetçi söylemler ortaya çıkmıştır. Literatür taramasından elde edilen veriler neticesinden cinsiyetçi ifadeler Foucault'un (Akgündüz, 2013) iktidar söylemi, doğumun toplumsallaştırılmaması yaklaşımı, iktidar olan ile bireyin bağdaşması söylemiyle ile toplum bağlamında

yaklaşımıyla Türk toplumundaki kadınlarımız söylemiyle bire bir örtüşmektedir. Parson'un (Adar, 2012) aktör olarak belirttiği toplumda rol oynayan kişiler yaklaşımı analizde bire bir örtüşmektedir.

KAYNAKLAR

Abdullah. (2016) "*Türk Toplumunda Kadın*", <https://circlelove.co/turk-toplumunda-kadin/> (23.06.2018)

Adar, B. (2012), "*Türk Siyasal Yaşamında Kadın Politikacılar ve Medyada Kadın Politikacıların Kodlaması*", <http://ulusaltezmerkezi.com/turk-siyasal-yasaminda-kadin-politikacilar-ve-medyada-kadin-politikacilarin-kodlanmasi/> (14.02.2018)

Akgül. Y.(2000), "Türk Toplumunun Değişim Sürecinde Kamusal Alan ve Kadın", Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 45(45), 155-179.

Akgündüz, G. (2013), "*Foucault'da İktidar ve Beden İlişkisi*", *Akademik Barış Dergisi*, 6.

Twitter.com (2018), *Meral Akşener'in Resmi Twitter Hesabı*, https://twitter.com/meral_aksener/ (9.5.2018)

Albayrak, D. (2012), "*Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü*", Akademik Bilişim 2012 Konferansı (s.205).

Alkaya, O. (2014), "*Türkiye'de Siyaset Tarihine Yön Vermiş 10 El İşareti*", Radikal: <http://www.radikal.com.tr/radikalist/> (5.1.2018)

- Aydan, Ö. (2015) "*Yerli Dizilerin Ürettiği Şiddet, Cinsiyetçilik ve Kadın Cinayetleri*", <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/> (14.2.2018)
- Ayhan, D. ve Birol, M. (2016), "*Düşüncelerin Dışavurumu Olarak Moda Dünyası: İletişimsel Kodlara Yansıyan Örnekler Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz*", <http://dergipark.gov.tr>, 242-261.
- Bahar, P. D. (2009), "*Sosyoloji*", <http://dergipark.gov.tr>, 304.
- Balkız, B. (2004), "*Franfurt Okulu ve Eleştirel Teori: Sosyolojik Pozitivmin Eleştirisi*", Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, s. 135.
- Birgün, (2018) "*Afrin Harekatı Resmen Başladı*", <https://www.birgun.net/haber-detay/afrin-harekatı-resmen-basladi-200886.html> (23.5.2018)
- Bayram, A. K. (2003), "*İktidar Çözümlemelerinde Bir Mihenk: Michel Foucault*". <http://dergipark.gov.tr>, 33-46.
- BBC, (2018), "*Türkiye'de dün yapılan genel seçimin Meclis'te kadın milletvekili oranı yüzde 17'de kaldı.*", <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-4460536> (28.6.2918)
- Berktaş, F. (2015), "*Tarihin Cinsiyeti*", İstanbul: Metis Yayınları
- Çakı, F. (2018), "*Türkiye'de 15 Temmuz'un Toplumsal Etkileri ve Ona Yol Açan Fakörler Üzerine Düşünceler*", <http://dergipark.gov.tr>, 91-124.

Çakır, Ö. (2008), "*Türkiye'de Kadının Çalışma Yaşamından Dışlanması*", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 42.

Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008), "*Söylem Analizi*", <http://dergipark.gov.tr>, 99-117.

Çeltikçi, M. (2018), "*Toplumsal Cinsiyet*", <https://m.bianet.org/biamag/toplumsal-cinsiyet/195892-kadin-kadindir-cicek-babandir-slogani-nicin-feminist-ifadedir> (7.6.2018)

Çiçek, S. (2015), "*Kardelen Çiçeği Hikayesi, Bakımı ve Yetiştirilmesi*", <https://blog.ciceksepeti.com/bir-kis-masali-kardelen> (12.2.2018)

Çoban, S. (2010), "*Hegomanya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya*", İstanbul: Parşömen Yayıncılık.

Derneği, (2015), *Kadın İstatistikleri*, <http://ka-der.org.tr/kadin-istatistikleri/> (23.6.2018)

Drupal, (2012), "*Toplumsal Cinsiyet Nedir*", <https://www.nonviolence.wri-irg.org/tr> (15.5.2018)

Dur, D. B. (2016), "*Metafor ve Ekslibris*", <http://dergipark.gov.tr>, 3(5) 122.128

Editör, (2017), "*İyi Parti Logo*", <https://indigodergisi.com/2017/10/iyi-parti-logo-anlami/> (6.1.2018)

- Erden, C. ve Koç, S. (2017), "*Türk Siyasi Söyleminde Kadın "8 Mart Dünya Kadınlar Günü Siyasi Kutlama Mesajlarında Kadının Temsili"*.
<http://dergipark.gov.tr>, 7(4), 39-64.
- Eren, H. (2018), "*Yüksekdağ: Bu yıl 8 Mart ruhu Efrîn'de*".
<http://www.hdp.org.tr/tr/guncel/makale-ve-roportajlar/> (18.3.2018)
- Facebook.(2018), "*İyi Parti*", <https://www.facebook.com/iyiparti> adresinden alınmıştır (3.5.2018)
- Gazete, R. (2018), "*Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun Sayı : 30402 (2. Mükerrer)*", <http://www.resmigazete.gov.tr/>(28.6.2018)
- Gökçimen, S. (2008), "*Ülkemizde Kadınların Siyasi Hayata Katılım Mücadelesi*".
<http://www.antalyakadinmuzesi.org/dosyalar/>(12.7.2018)
- Gökkaya, Y. D. (201). *The Journal of Academic Social Science Studies*.
<https://www.jasstudies.com/> adresinden alındı
- Gurur. (2015), "*Kültür Nedir?*", www.nkfu.com/kultur-nedir-sozluk-anlami
(4.4.2018)
- Güneş, D. D. (2003), "Paradigma Kavramı Işığında Bilimsel Devrimlerin Yapısı ve Bilim Savaşları:Cephelerdeki Fizikçilerden Thomas S. Kunt ve Alan D. Sokal". <http://dergipark.gov.tr>.

Twitter.com, (2018) *Gamze Akkuş İlgezdi Resmi Twitter Hesabı*.
<https://twitter.com/gamzeilgezdi> (11.4.2018)

İstatistikleri, (2018), *"TBMM Milletvekilleri Cinsiyete Göre Dağılım"*, http://kader.org.tr/wp-content/uploads/2018/01/istatistikleri-2017_R.pdf (30.6.2018)

Kanaviçe, (2008), <http://fgkanavice.blogcu.com/kanavicenintarihi/3500128/>
(1.7.2018)

Web Sitesi, (2018) *Fatma Betül Sayan Kaya'nın Resmi Web Sitesi*.
<https://www.betulsayan.com/mesajlar/>

Kocadaş, D. B. (2005), *"Kültür ve Medya"*, <http://dergipark.gov.tr>, 34, 1-13.

Kuhn, T. S. (2017), *"Bilimsel Devrimlerin Yapısı"*, İstanbul: Kırmızı Yayınlar,
(s.191)

Küçükalp, K. (2004), *"Yapısöküm"*, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/uluifd>. 13.

Merkezi, (2018), *"Bianet Bağımsız İletişim Ağı"*,
<https://bianet.org/bianet/siyaset/196406-ysk-secime-katilacak> (30.6.2018)

Nar, M. Ş. (2014), *"Yapısalcılık Kavramına Antropolojik Bir Yaklaşım: Levi-Strauss ve Yapısalcılık"*, <http://dergiler.ankara.edu.tr>, (27), 29.

Instagram.com, (2018), *Aylin Nazlıaka'nın Resmi Instagram Hesabı*,
<https://www.instagram.com/aylinnazliaka/> (7.6.2018)

Twitter.com(2018), *Aylin Nazliaka'nın Resmi Twitter Hesabı*,
<https://twitter.com/AylinNazliaka/> (7.6.2018)

Nevis, P. (2006), "*3 Dalga ile Feminizm Tarihi*",
<https://www.anarkismo.net/article/4070> (22.3.2018)

Özer, Ö. (2011), "*Haber Söylem İdeolojisi*", Konya: Literatürk.

Partiler, (2018), "*Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı*",
<https://www.yargitaycb.gov.tr/sayfa/faaliyette-olan-siyasi-partiler> (6.6.2018)

Raporunu, (2017), "*Istanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi*", <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/> (7.3.2018)

Sancar, S. (2014), "*Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti*", İstanbul: İletişim Yayınları

CNN, (2018), "*Türkiye Seçim Sonuçları*", <https://www.cnnturk.com/turkiye/secim-sonuclari-son-dakika-24-haziran-2018-cumhurbaskanligi-milletvekili-secim-sonuclari-oy-oranlari> (26.6.2018)

Sönmez, V. (2010), "*Auguste Comte Pozitivizm Olguculuk*" ,
fucar.wordpress.com/2017/11/09/auguste-comte-1798-1857-kimdir/
(15.4.2018)

Şimşek, M. (2017), "*Akışkan Dünyada Etiğe Bakış: Postmodern Etik*",
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/396049> (8.1.2018)

Tahaoglu, Ç. (2015), "*Kadın Vekil Oranı Düştü; 43 İlden Sadece Erkek Vekil Çıktı*", <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/168890-kadin-vekil-orani-dustu-43-ilden-sadece-erkek-vekil-cikti> (13.5.2018)

Taşkın, Y. (2014). "*Siyaset Nedir?*", Türkiye: İletişim Yayınları, İstanbul

Twitter.com (2018), "*Nevin Taşlıçay'ın Resmi Instagram Hesabı*", <https://twitter.com/nevintaslicay> (12.4.2018)

Twitter.com, (2018) "*Figen Yüsekdağ'ın Resmi Twitter Hesabı*" (3.6.2018)

Milliyetçi Hareket Partisi (2018), "*Nevin Taşlıçay'ın Resmi Web Sitesi*", https://mhp.org.tr/htmldocs/kadrolar/kk/mhp/Kadin_Kollari.html (12.4.2018)

Türk Dil Kurumu (2006), "*Siyaset*", <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option> (14.1.2018)

Tellioğlu, İ. (2016), "*İslam Öncesi Türk Toplumunda Kadının Konumu Üzerine*", www.turkiyatjournal.com, 209-224

Türkiye, (2017), "*Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu'nda Türkiye: Kadınlar Eşitlik İçin 100 Yıl, Ücret Eşitliği İçinse 217 Yıl Bekleyecek*". <http://www.sivilsayfalar.org/2017/11/08/> (23.4.2018)

Unat, P. (2012) "*Bilimsel Bilginin Ortaya Çıkışı ve İlk Uygarlıklarda Bilim*". <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/23631> (2.1.2018)

Meriç, Ü. (1964), "*Pozitif Felsefe Dersleri*", <http://tjs.istanbul.edu.tr/makale/pozitif-felsefe-dersleri-auguste-comte/> 2(19)

Vural, B. ve Bat, M. (2010), "*Social Media as a New Commucation Environment: A Resarch on Ege Univercisty Faculty of Commucation*", <https://journal.yasar.edu.tr/>, 20(5) 3348- 3382

Yapıcı, J. (2017), "*İd (Alt benlik), ego (benlik), süper ego (üst Benlik)*", <http://www.libidodergisi.com/id-alt-benlik-ego-benlik-super-ego-ust-benlik/> (4.5.2018)

Fırtına, S. (2010), "*Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm Madan Sarup*", <http://www.mimesis-dergi.org/2010/11/post-yapısalcılık-ve-postmodernizm-madan-sarup/>, 278

Yücekök, D. D. (1987), "*Siyasetin toplumsal Tabanı*", <http://kitaplar.ankara.edu.tr:> <http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/065>, 3

Yücel, M. (2013), "*Siyaset Nedir*", <http://www.dmy.info/siyaset-nedir/> (16.2.2018)

EKLER

Tablo 13: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Aktif Siyasi Partiler (Partiler, Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 2018)

	PARTİ ADI	KURULUŞ TARİHİ
1	DEMOKRAT PARTİ (DP)	23.06.1983
2	MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ (MHP)	07.07.1983
3	MİLLET PARTİSİ (MİLLET)	22.03.1984
4	DEMOKRATİK SOL PARTİ (DSP)	14.11.1985
5	VATAN PARTİSİ (VATAN)	02.03.1992
6	CUMHURİYET HALK PARTİSİ (CHP)	09.09.1992
7	GENÇ PARTİ (GENÇPARTİ)	26.11.1992
8	TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ (TSİP)	03.01.1993
9	BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ (BBP)	29.01.1993
10	10 TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ (TKP)	16.08.1993
11	ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ (ÖDP)	08.06.1994
12	LİBERAL DEMOKRAT PARTİ (LDP)	26.07.1994
13	EMEK PARTİSİ (EMEP)	25.11.1996
14	DEVRİMCİ SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ (DSİP)	25.04.1997
15	İLK PARTİ (İLK PARTİ)	23.10.1998
16	SAADET PARTİSİ (SAADET)	20.07.2001
17	ADALET VE KALKINMA PARTİSİ (AK PARTİ)	14.8.2001
18	BAĞIMSIZ TÜRKİYE PARTİSİ (BTP)	25.09.2001
19	HAK VE ÖZGÜRLÜKLER PARTİSİ (HAK-PAR)	11.02.2002
20	YURT PARTİSİ (YURT-P)	14.03.2002
21	BAĞIMSIZ CUMHURİYET PARTİSİ (BCP)	24.07.2002
22	SAĞDUYU PARTİSİ (SAGDUYU)	04.09.2002
23	AYYILDIZ PARTİSİ (AYP)	03.09.2003
24	EMEKÇİ HAREKET PARTİSİ (EHP)	05.01.2004
25	HALKIN KURTULUŞ PARTİSİ (HKP)	15.06.2005
26	MÜDAFAA-İ HUKUK HAREKETİ PARTİSİ (MHHP)	24.04.2006
27	İŞÇİ KARDEŞLİĞİ PARTİSİ (İKP)	15.06.2006
28	YÜCE DİRİLİŞ PARTİSİ (YÜCE DİRİ-P)	16.04.2007
29	DOĞRUYOL PARTİSİ (DYP)	28.05.2007
30	DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ (DİP)	07.09.2007
31	EBEDİ NİZAM PARTİSİ (ENPA)	30.11.2007
32	DEMOKRATİK BÖLGELER PARTİSİ (BDP) DBP*	02.05.2008
33	HAK VE HAKİKAT PARTİSİ (HAK PARTİ)	29.07.2008
34	HAK VE EŞİTLİK PARTİSİ (HEPAR)	04.09.2008
35	ALTERNATİF VE DEĞİŞİM PARTİSİ (AL PARTİ)	17.11.2008
36	YENİ DÜNYA PARTİSİ (YENİ DÜNYA)	16.11.2009

37	EZİLENLERİN SOSYALİST PARTİSİ (ESP)	05.02.2010
38	ULUSAL PARTİ (ULUSAL PARTİ)	15.03.2010
39	TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ (TİKP)	18.06.2010
40	ESNAF VE ÇİFTÇİ PARTİSİ (EÇP)	30.12.2010
41	ANAVATAN PARTİSİ (ANAVATAN)	07.09.2011
42	MİLLİYETÇİ TÜRKİYE PARTİSİ (MTP)	24.11.2011
43	ÖZGÜRLÜK VE SOSYALİZM PARTİSİ (ÖSP)	21.12.2011
44	ENGELSİZ TÜRKİYE PARTİSİ (ETP)	28.12.2011
45	TOPLUMCU KURTULUŞ PARTİSİ (1920 TKP)	07.02.2012
46	HAK VE ADALET PARTİSİ (HAP)	27.04.2012
47	HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ (HDP)	15.10.2012
48	TÜRK BİRLİĞİ PARTİSİ (TBP)	07.11.2012
49	BÜYÜK ANADOLU DİRİLİŞ HAREKETİ PARTİSİ (BADHP)	20.11.2012
50	YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ (YSGP)	30.11.2012
51	HÜR DAVA PARTİSİ (HÜDA PAR)	19.12.2012
52	MUHAFAZAKÂR YÜKSELİŞ PARTİSİ (MYP)	08.02.2013
53	TÜRKİYE İŞSİZLER VE EMEKÇİLER PARTİSİ (TİVEP)	08.04.2013
54	SOSYALİST YENİDEN KURULUŞ PARTİSİ (SYKP)	26.06.2013
55	GENÇ ANADOLU PARTİSİ (GAP)	06.08.2013
56	ENGELSİZ YAŞAM PARTİSİ (EYP)	05.11.2013
57	TÜRKİYE KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ (T-KDP)	28.04.2014
58	KADIN PARTİSİ (KP)	26.06.2014
59	TURAN HAREKETİ PARTİSİ (TURAN)	02.07.2014
60	MERKEZ PARTİ (MEP)	07.07.2014
61	HAK VE HUZUR PARTİSİ (HHP)	15.07.2014
62	KOMÜNİST PARTİ	17.07.2014
63	HALKIN TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ (HTKP)	23.07.2014
64	CİHAN PARTİSİ (CİHAP)	06.08.2014
65	ÇOĞULCU DEMOKRASİ PARTİSİ (ÇDP)	15.08.2014
66	TÜRKİYE EKONOMİ VE KALKINMA PARTİSİ (TEKP)	01.09.2014
67	MİLLİ MÜCADELE PARTİSİ (MMP)	24.11.2014
68	KÜRDİSTAN ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (PAK)	11.12.2014
69	DOLUNAY PARTİSİ	29.01.2015
70	AS PARTİ (ASP)	03.02.2015
71	YENİLİKÇİ TÜRKİYE PARTİSİ (YETÜP)	08.04.2015
72	İŞÇİ DEMOKRASİSİ PARTİSİ (İDP)	21.08.2015
73	TÜRKİYE KOMÜNİST HAREKETİ (TKH)	21.08.2015
74	BİRLEŞİK DEVRİMCİ PARTİ (DEVİRİMCİ)	07.09.2015

	PARTİ)	
75	ADALET PARTİSİ (AP)	09.10.2015
76	TÜRKİYE BİRLİK PARTİSİ (TBP)	18.01.2016
77	SOSYALİST EMEKÇİLER PARTİSİ (SEP)	21.04.2016
78	EVRENSEL YOL PARTİSİ (EYP)	09.05.2016
79	KÜRDİSTAN SOSYALİST PARTİSİ (PSK)	30.05.2016
80	BÜYÜK TÜRKİYE PARTİSİ (BÜYÜK)	06.06.2016
81	DEMOKRATİK GENÇ PARTİ (DGP)	08.06.2016
82	OSMANLI PARTİSİ	31.08.2016
83	GÜVEN ADALET VE AYDINLIK PARTİSİ (GAAP)	03.10.2017
84	İYİ PARTİ (İYİ PARTİ)	25.10.2017
85	TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ (TİP)	07.11.2017
86	ÖTÜKEN BİRLİĞİ PARTİSİ (ÖTÜKEN)	20.12.2017
87	ADALET BİRLİK PARTİSİ	06.06.2018